

Särtryck n:r 171.

STATENS JÄRNVÄGAR.

ANVISNINGAR OCH FÖRESKRIFTER

BETRÄFFANDE

PROVISORISKA ÖSTÄDER OCH
MARKETENTERIER FÖR ARBETARE

VID

STATENS JÄRNVÄGAR

INNEHÅLLSFÖRTECKNING.

A. Bostäders anordnande och upplåtande.	Sid. 5
I. Bostäders tillhandahållande	5
II. Barackers uppförande och inredning	6
III. Bostädernas underhåll	9
IV. Ordningen i och vid bostäderna	10
V. Bostädernas upplåtande	11
B. Marketenteriers anordnande.	13
I. Marketenterilokalers tillhandahållande	13
II. Marketenteriers uppförande och inredning	13
III. Marketenteriernas underhåll	15
IV. Ordningen i och vid marketenterierna	16
C. Mathållning i baracker och marketenterier.	17
BILAGOR:	19
1. Arbetsbeskrivning till barack	21
2. Instruktion för barackmästare	26
3. Föreskrifter för uthyrning av och ordning i och vid Sta- tens järnvägars provisoriska bostäder för arbetare...	28
4. Föreskrifter för ordningen i och vid Statens järnvägars matserveringslokaler för arbetare	30
5. Bostadsbevis	33
6. Blankett för uppgift å bostadsavgifter.....	35
7. Kontrakt angående mathållningen.....	37
8. Prislista för mathållningen	41
9—22. Skisser till baracker	43
23. Skisser till snickerier och möbler.....	71
24—25. Perspektivskisser till baracker	73
26. Perspektivskiss till barackrum	77
27—28. Skisser till marketenterier	79
29. Skisser till uthus och matkällare	83
30. Skisser till varmbadhus med tillbyggd tvättstuga och mangelbod samt bastu.....	85

A. Bostäders anordnande och upplåtande.

I. Bostäders tillhandahållande.

Där arbetsstyrkor sammanförs för vissa arbetsföretag, äger vederbörande arbetsledning efter beprövande i varje fall tillhandahålla bostäder för arbetare och annan personal i den mån detta med hänsyn till möjligheterna för arbetarne och personalen att själva bereda sig tillfredsställande bostäder inom orten anses erforderligt eller ur andra synpunkter finnes lämpligt.

Därvid böra beaktas möjligheterna av att inköpa eller hyra befintliga byggnader, som förses med efter behovet lämpad inredning, varvid dock i möjligaste mån nedan givna anvisningar angående högst sex mans förläggning i varje sovrum, luftutrymme, anordnande av torkrum, inredning m. m. böra följas.

Aptering av befintliga byggnader till provisoriska arbetarebostäder.

Ävenledes bör beaktas, huruvida icke i byggnadsföretaget ingående permanenta byggnader i så god tid kunna komma till utförande, att de under byggnadstiden kunna tjäna till bostäder åt byggnadspersonalen.

Permanenta byggnader.

I den mån behovet icke på förutnämnda sätt eller genom provisoriska byggnaders flyttning från andra arbetsplatser kan tillgodoses, må dylika byggnader nyuppföras.

Baracker.

Provisoriska byggnader, som icke påräknas komma att kvarstå för längre tids behov, böra givas sådan konstruktion, att de lämpligen kunna nedtagas och flyttas till annan plats för fortsatt användande.

Att tjäna till ledning för anordnande av dylika provisoriska byggnader, baracker, ingå i dessa anvisningar skisser, bilagorna 9—22, angivande olika baracktyper, vilka upprättats för 12, 16, 20 och 24 mans förläggning. Ritningar i större skala till dessa och eventuellt nytillkommande typer tillhandahållas dessutom av Kungl. Styrelsens byggnadsbyrås nybyggnadsavdelning efter rekvisition.

Baracktyper.

Dessa typer äro icke avsedda att obetingat tillämpas, utan äger vederbörande arbetsledning att särskilt vid förläggning av mera tillfällig natur, såsom vid arbetsplatser, där arbete pågår endast några sommarmånader, uppföra baracker av

enkla typer, varvid icke heller nedan lämnade anvisningar beträffande exempelvis luftutrymme och anordnande av torkrum ovillkorligen behöva följas.

Barack med kök och matrum är avsedd att uppföras vid arbetsplatser, där arbetsstyrkan icke är större, än att blott enstaka baracker erfordras, och där tillfälle icke gives för arbetarne att ordna sin mathållning utom bostaden.

Barack utan kök är avsedd att uppföras på sådana platser, där större arbetsstyrkor äro förlagda, och där genom enskild eller arbetsledningens försorg arbetarnes mathållning lämpligen kan ordnas utan samband med bostaden.

De baracker, för vilka förutnämnda skisser blivit upprättade, äro alla avsedda för ungarlsförläggning med i regel fyra arbetare i varje sovrums.

Med kök försedda baracker kunna förutom åt uppgivet antal man lämna bostad jämväl åt en gift arbetare med familj, varvid förutsättes, att hustrun skall förestå mathållningen samt ombesörja städning och renhållning i baracken.

Baracker av äldre typ.

Bestämmelsen om fyramansförläggning gäller endast nya baracker. Statens järnvägar tillhöriga baracker av äldre typ, som i övrigt äro i fullgott skick, skola fortfarande användas och även vid behov flyttas till annan arbetsplats, men bör i varje sovrums förläggas högst 6 man, varvid vederbörlig hänsyn bör tagas till i dessa bestämmelser lämnade anvisningar angående luftutrymme, anordnande av torkrum, inredning m. m. Skulle utrymmet i dylik barack medgiva förläggning av större antal man, bör, om utrymmets effektiva utnyttjande påfordras, rumsindelningen på lämpligt sätt ändras.

Numrering.

Byggnaderna numreras, och skall numret anslås utvändigt å byggnaden. Detta nummer bör vara detsamma, som det (i beteckningslista) fastställda ordningsnumret för bokföringen av kostnaderna för byggnadens uppförande. Varje sovrums förses med ett nummer, som anbringas å dörren. Sängplatserna numreras med nummerplåt på lämplig plats, och de till sängplatserna hörande klädsåpen och bordslådorna förses med motsvarande nummer.

Alla nycklar till såväl ytter-, rums- och skåpdörrar som bordslådor förses med nummerbrickor.

II. Barackers uppförande och inredning.

Beskrivning.

Vid ritningarnas upprättande hava sovrummens kubikinnehåll beräknats så, att luftutrymmet för varje man bliver minst 10 kubikmeter. Genom att begränsa förläggningen till högst 4 man för varje rum har man, så långt ekonomiska hänsyn ansetts kunna medgiva, velat gå önskemålen beträff-

fande arbetarnes trevnad och goda nattro till mötes. I samma syfte har också direkt ingång anordnats till varje sovrum, på det att arbetarne icke i något rum skola behöva störas av passerande. Förstuga har anordnats för att tillgodose värmebehovet, varigenom även vunnits, att icke till något rum tillträde lämnats direkt utifrån. Inom barackerna finnes ett torkrum i varje våning, avsett för torkning av arbetarnes kläder och skodon. Torkrummet kan från varje sovrum nås inom byggnaden utan passerande av annat rum.

Med kök försedda baracker hava planlagts så, att köket fått en golvyta på ungefär lika många kvadratmeter som det antal man, för vilket baracken är avsedd. Intill köket har förlagts skafferier av tillräcklig storlek. Som bostad åt den familj, där hustrun har att ombesörja mathållningen i baracken, har inrättats ett särskilt rum bredvid köket. Matrum har anordnats med plats samtidigt för alla i baracken inlogerade arbetare. Detta rum är även avsett till samlings- och läsrum. Med kök försedda baracker böra i regel icke uppföras för större förläggning än 20 man. Erfordras en tjugufyramansförläggning med mathållning, kunna antingen två med kök försedda tolvmansbaracker uppföras, eller ock kan jämte en tjugufyramansbarack utan kök uppföras särskilt marketenteri.

Barackerna uppföras av plank eller timmer i enlighet med ritningarna och de anvisningar, som lämnas i arbetsbeskrivningen (bilaga 1), arbetsledningen dock obetaget att göra de smärre avvikelser från arbetsbeskrivningen, som av särskilda förhållanden kunna betingas.

Till varje barack skola uppföras dels en vedbod och dels avträden, varav för en tolvmansbarack avses två stycken, för sexton- eller tjugumans tre stycken och för tjugufyramans fyra stycken (bilaga 29).

Till barack, i vilken även kök är anordnat, förlägges vid sidan av vedboden en visthusbod (bilaga 29).

Till barack med kök anlägges en enkel matkällare, vilken antingen kan ordnas under köket enligt arbetsbeskrivningen med tillträde genom en lucka i köksgolvet eller ock, om detta anses lämpligare, som fristående källare enligt bilaga 29.

Vid arbetsplatser, där större arbetsstyrkor äro förlagda, bygges varmbadhus med badrum och dusch jämte tvättstuga och mangelbod. Bilaga 30 visar en enkel typ av dylik byggnad.

Då denna badhustyp anses för stor, kan tillgång till bad lämpligen beredas genom anordnande av bastu enligt bilaga 30.

Vid val av läge för barack skall hänsyn i möjligaste mån tagas förutom till kort avstånd från arbetsplatsen, vilket endast

Arbetsbeskrivning.

Uthus.

Matkällare.

Varmbadhus med tvättstuga och mangelbod.

Bastu.

Läge för barack.

undantagsvis bör överstiga 2,5 km., till erhållande av en lätt tillgänglig, skyddad och i övrigt hygienisk plats så vitt möjligt med god tillgång på lämpligt vatten. Barack bör helst placeras så, att skafferiet vetter mot norr och mat- och läsrummet mot väster. Barack utan kök placeras så, att de flesta sovrummen få aftonsol. Ävenledes skall beaktas, att baracken ej placeras så, att den kan skadas av sprängningsarbeten, eller eljest kommer i olämpligt läge i förhållande till arbetsplatsen.

Brunn.

Om så erfordras för erhållande av lämpligt vatten, bör om möjligt brunn anordnas i barackens närhet.

Möblering m. m.

Varje sovrum förses med två dubbla järnsängar av arméns modell, ett tvättställ med två handfat, ett bord med fyra låsbara lådor, fyra stolar samt fyra låsbara klädsåp. Dessutom skall i varje sovrum finnas en vattenhink med skopa, en hink för använt vatten, såvida ej avloppsledning anordnats, spottkopp av emaljerad plåt samt hatt- och rockhängare för ytterkläder. Hinkarna skola märkas, så att de lätt särskiljas.

Mat- och läsrum förses med bord och bänkar med sittplatser för det antal man, för vilket baracken är avsedd. För varje man har avsetts ett bordsutrymme av 70 cm. längs bordet och en bordsbredd av 45 cm. Därjämte bör i matrummet finnas ett serveringssåp för förvaring av servisen samt ett serveringsbord.

Köket inredes med såp och hyllor samt plåtbeklädd diskbänk.

Alla rum förses med gardiner i form av en tvärkappa av ljus, lätt tyg, alla sovrum dessutom med förhänge av mörkt tyg, vilket uppfästes å krokar.

Inventarieförteckning skall finnas i varje rum.

Enär utrymmet i barackerna av kostnadshänsyn måste utnyttjas i mesta möjliga mån, har möbleringen av rummen i detalj planlagts och skisser (bilaga 23) till för alla baracker avpassade möbler uppgjorts. Därigenom torde också anskaffandet av möblerna underlättas, enär de lämpligen kunna anskaffas som förrådseffekter och finna användning i baracker av olika typer. Utrymmet för sängarna har beräknats efter de vanligast förekommande av Nyhammars bruks tillverkning med en längd av 2.2 meter med klädhylla vid översängens fotända och 2.0 meter utan sådan, bredd 0.73 meter, höjd å gavlarna 1.80 meter.

Belysning.

Där elektriskt ljus till rimliga kostnader kan inledas, bör dylikt komma till användning för barackernas belysning. I annat fall skall i varje sovrum över bordet samt i köket anbringas en 16 linjers fotogentaklampa. Mindre tak- eller vägglampor

uppsättas även i torkrummen samt i förstugorna. Mat- och läsrum kan lämpligen upplysas av en autoluxlampa av passande ljusstyrka. Lux inverellalampa torde vara en lämplig typ.

För barackernas uppvärmning användas kaminer (exempelvis Ankarsrums Viking) av lämplig storlek placerade i enlighet med ritningarna. Eldstadsmurar uppföras i regel icke, utan rökrören utgöras av gjutna kaminrör, vilkas diameter avpassas efter kaminstorleken. Rören anbringas med muffarna vända uppåt. För kokspisen anordnas eldstadsmur av tegel, om sådant kan erhållas utan allt för stora kostnader. Rök-rören från angränsande eldstäder indragas då även i denna mur, som i envåningsbaracker drages upp till skorsten ovan yttertaket men i tvåvåningsbaracker avjämnas i övre bjälklaget, varifrån rökrören fortsätts med gjutjärnsrör.

Där svårighet icke förefinnes att erhålla erforderligt tegel, och där baracktypen icke lägger hinder i vägen för eldstadsmurens uppdragande även genom övre våningen, må detta ske efter arbetsledningens beprövande i varje fall.

Till varje eldstad skall finnas på därför avsedd plats en kolhink med skyffel eller vedlåda och vedbärare.

I varje barack skall finnas en alltid vattenfylld assurancespruta eller eventuellt kolsyrespruta av lämplig modell, vilken skall ha sin plats i förstugan på nedre botten. Vintertid bör den förvaras i torkrummet eller köket för att ej utsättas för frysning. För byggnad i mer än en våning eller med sovplatser å vind bör finnas anordning för livräddningsmöjligheter vid eldfara.

Uppvärmning.

Brandredskap.

III. Bostädernas underhåll.

Bostäderna underhållas genom arbetsledningens försorg och på Statens järnvägars bekostnad.

För den omedelbara tillsynen över underhållet av och ordningen i och vid bostäderna, då denna tillsyn icke lämpligen kan helt och hållet ombesörjas av vederbörande arbetsbefäl, förordnas behövt antal tjänstemän att såsom barackmästare och med tjänstgöring och befogenhet enligt särskild instruktion (bilaga 2) och de särskilda föreskrifter, som arbetsledningen kan finna skäligen utfärda, utöva ifrågasvarande tillsyn.

Barackmästare.

Förutom den tillsyn, som det åligger barackmästare att ägna bostäderna, bör genom arbetsledningens försorg två gånger årligen, vår och höst, verkställas syn å alla bostäder. Alla vid dylik syn konstaterade bristfälligheter avhjälpas därefter så snart ske kan. Samtidigt skola eldstadsanordningarna undersökas från brandsäkerhetssynpunkt.

Halvårssyn.

Efterbesiktning verkställes inom lämplig tid för kontroll av, att bristfälligheterna blivit avhjälpta.

Halvårssynen skall omfatta icke endast underhållet utan jämväl ordningen i och vid bostäderna, och skola i detta avseende observerade oegentligheter anmärkas till omedelbar rättelse.

IV. Ordningen i och vid bostäderna.

- Ordningsföreskrifter.** För upprätthållande av ordningen i och vid bostäderna gälla av Kungl. Järnvägsstyrelsen utfärdade föreskrifter (bilaga 3), som skola anslås i bostäderna.
- Barackföreståndare.** För varje bostad utses av arbetsbefälet, då så anses erforderligt, bland de inneboende arbetarne en föreståndare. Denne skall närmast svara för ordningen i och vid bostaden. Om bostad åt familj även upplåtits, bör lämpligen familjefadern vara föreståndare.
- Sängutrustning.** Arbetare, som erhåller bostad genom Statens järnvägars försorg, är skyldig begagna sig av Statens järnvägar tillhöriga sängkläder, och äger han att på närmaste förråd mot företeende av bostadsbeviset utfå sängutrustning bestående av en eller två lakan, två putvar, ett madrassvar samt halm för fyllande av de båda sistnämnda. Filtarna skola av arbetaren köpas till gällande förrådspris, varvid kontant betalning icke behöver erläggas, utan får betalning ske genom avdrag från arbetarens första likvid, såvida ej arbetsbefälet finner skäligt medgiva avdragets fördelning på flera likvider. Övriga effekter tillhandahållas av Statens järnvägar mot ersättning, som ingår i bostadsavgiften. Madrassvar, putvar och lakan skola märkas med S. J. B. resp. S. J. och vederbörligt distrikts nummer, och få icke till arbetarne försäljas.
- Ombyte av sängkläder.** En gång i månaden på tid, som arbetsbefälet bestämmer, skola rena lakan utlämnas och de använda hopsamlas för tvättning, var tredje månad skall detta utsträckas att gälla även madrassvar och putvar. När ombyte av madrassvar och putvar sker, skall den gamla halmen brännas och ny halm utlämnas på Statens järnvägars bekostnad. Sängkläderna skola piskas och vädras i det fria minst en gång var fjortonde dag.
- Städning.** Varje dag, sedan arbetarne gått till sitt arbete, skola sängarna uppbäddas, bostaden sopas och dammas samt lampor putsas och fyllas, vilket skall verkställas av städerska, som avlönas av Statens järnvägar, och som i barack med kök helst bör vara samma person, som åtagit sig mathållningen. I tur, som barackmästaren eller på dennes uppdrag barackföreståndaren äger bestämma, skola arbetarne var sin vecka, morgon och afton, bära in erforderligt vatten och bränsle,

ävensom ombesörja tömning av hinkarne med slaskvatten och verkställa erforderlig vedhuggning.

Där arbetarne icke själva ombesörja mathållningen, skall vedhuggning samt vatten- och bränslebärning för kökets behov dock åligga den, som åtagit sig mathållningen.

Sovrum och förstugor skola på Statens järnvägars bekostnad skuras minst två gånger i månaden, kök, mat- och läsrum samt torkrum skola skuras minst en gång i veckan. Fönsterna skola invändigt torkas minst en gång i månaden.

Varannan gång ombyte av madrassvar och putvar sker, skall fullständig rengöring av bostaden företagas, då förutom golven även väggar och tak, sängar och skåp samt fönsterna in- och utvändigt rengöras.

Denna storrengöring skall företagas, sedan de bristfälligheter avhjälppts, som anmärkts vid föreskriven halvårssyn, och vara fullbordad före efterbesiktningen.

Två gånger om året strax före nyssnämnda större rengöring skall sotning av eldstadsrören och omsorgsfull rengöring av eldstäderna verkställas.

Skurning.

Storrengöring.

Sotning.

V. Bostädernas upplåtande.

Arbetare, som skall erhålla bostad i barack, skall hos vederbörande barackmästare med företeende av antagningsbok underteckna bostadsbevis (form. n:r 785 a, bilaga 5), varvid han erhåller anvisning på numrerad sängplats i viss bostad samt bekommer till denna plats hörande nycklar till klädskaåp och bordslåda. Bostadsbeviset består av tre delar, av vilka arbetaren bekommer en, barackmästaren behåller den andra och sänder den tredje till vederbörande linjeingenjörs (ban-, avdelnings-, sektions- eller underingenjörs) expedition.

Hyra erlägges i efterskott för varje månad genom avdrag från utfallande likvid med belopp, som vederbörande bandirektör eller arbetschef äger bestämma, men som icke bör understiga 25 kronor per månad (50 öre per dygn) och icke överstiga 40 kronor per månad (80 öre per dygn) för bostad med bränsle, renhållning och städning samt tillhandahållande och ombyte enligt ovan angivna grunder av madrassvar, putvar och lakan. Vidkommande belysning av bostäderna kan även sådan, där arbetsledningen så finner lämpligt, ombesörjas av Statens järnvägar, varvid ersättningen för belysningen lämpligast inräknas i bostadsavgiften.

Redovisning av arbetareförläggningen i barackerna sker medelst linjeingenjörens resp. barackmästarens delar av bostadsbevisen, för vilket ändamål dessa lämpligen böra förvaras i lådor enligt vertikalsystem och ordnas efter bostädernas, rum-

Uthyrning.

Avgift för bostad m. m.

Hg. 1, 2, 3,

50
60 öre å 70 öre

mens och sängplatsernas nummer. Sista dagen i varje månad upprättar barackmästaren å därför avsedd blankett (form. n:r 785 b, bilaga 6) för varje arbetslag en uppgift utvisande de olika lagmedlemmarne påkommande bostadsavgifter. Dessa uppgifter överlämnas till linjeingenjören och skola ligga till grund för de bostadsavgifter, som upptagas å reversalen. De kollationeras å linjeingenjörens expedition med där förvarade delar av bostadsbevisen och överlämnas sedermera vid avlöningsförrättningen till vederbörande förman för att av denne användas vid likvidfördelningen.

Å baksidan av de hos barackmästaren och linjeingenjören förvarade delarna av bostadsbevisen skola anteckningar göras om de tider, för vilka bostadsavgifter upptagits å nyssnämnda uppgift, respektive reversal.

B. Marketenteriers anordnande.

I. Marketenterilokalers tillhandahållande.

Vid arbetsplatser, där tillfälle icke gives för arbetarne att utan arbetsledningens medverkan tillfredsställande ordna sin förplägnad, och där denna angelägenhet icke lämpligen bör ordnas genom uppförande av med kök och matrum försedda baracker, bör genom Statens järnvägars försorg uppföras särskilda marketenterier.

I första hand bör därvid beaktas möjligheten av att inköpa eller förhyra befintlig byggnad, som på lämpligaste sätt inredes.

Aptering av befintliga byggnader.

Kan marketenteribyggnad icke på detta sätt eller genom överflyttning från annan arbetsplats åstadkommas, må byggnad för ändamålet nyuppföras.

Uppförande av provisoriska marketenteribyggnader.

Beaktas bör ock möjligheten, att arbetsledningen, om det gäller att tillgodose ett å två arbetslag vid en tillfällig arbetsplats, kan vid en närliggande gård efter avtal med ägaren bygga en enkel matsal, avpassad efter behovet och den årtid, då den erfordras, där ägaren åtager sig att tillhandahålla exempelvis kokt potatis, mjölk och möjligen något mer för att bättra upp matsäcksutspisningen.

Att tjäna till ledning för uppförande av marketenteribyggnad ingå i dessa anvisningar skisser, bilagorna 27 och 28, till dylika för 24 resp. 100 man. Ritningar i större skala till dessa och eventuellt nytillkommande typer tillhandahållas dessutom av Kungl. Styrelsens byggnadsbyrås nybyggnadsavdelning efter rekvisition.

Marketenterityper.

II. Marketenteriers uppförande och inredning.

I tjugufyramansmarketenteriet finnes förutom matsal och kök med skafferiet ett bostadsrum för föreståndarinna och betjäning, varjämte såväl matsals- som köksingången äro försedda med förstugor. Utrymmet i denna marketenteribyggnad är beräknat för att densamma skall kunna lämna plats för utspisning av högst 32 man på en gång genom anbringande av längre bord och bänkar i matsalen.

Beskrivning.

Genom variation av utrymmena kunna typerna avpassas för större eller mindre antal matgäster. Det lämpliga antalet får i varje fall undersökas med hänsyn till rådande förhållanden på arbetsplatsen, såsom arbetsstyrkans storlek, andra möjligheter för utspisning m. m. Beaktas bör ock möjligheten, att genom olika rastetider för arbetslagen matservering kan ske i flera omgångar, och att således ett marketenteri med tillräckliga möjligheter inom köksavdelningen kan göra tjänst för utspisning av avsevärt större antal man än det antal sittplatser, för vilket matsalen utbyggs. Det har ansetts lämpligt, att ett marketenteri av den större typen förses med två matsalar, den mindre avsedd för befäl, om så påfordras, eller ock till kaféavdelning. Matsalarna böra ligga intill varandra, och väggen emellan dem kan lämpligen förses med tämligen höga dörrar utefter hela väggfältet, vilka anordnas så, att de kunna fällas emot varandra och hakas upp utefter sidoväggarna, varigenom båda matsalarna vid behov kunna sammanslås till ett större samlingsrum.

Marketenteri av den större typen utrustas med spärr vid huvudingången ävensom med ett litet strax intill ingången beläget rum för polettförsäljning, varjämte strax innanför ingången bör finnas kapprum för ytterkläderna. Köksavdelningen bör utom ett rymligt kök med skafferi även hava serveringsrum och diskrum. För att byggnaden icke skall bli allt för stor och därigenom mången gång svårplacerad i terrängen, har bostadsrum icke kunnat anordnas för all den personal, som erfordras för skötandet av en så stor rörelse, utan har endast ett rum för föreståndaren anordnats. Finnes icke annan möjlighet till inkvartering av betjäningen, torde för densamma böra uppföras en barack utan kök i marketenteribyggnadens närhet.

Arbetsbeskrivning.

Marketenterierna uppföras av plank eller timmer i huvudsaklig överensstämmelse med ritningarna samt i tillämpliga delar enligt den för baracker gällande arbetsbeskrivningen. Arbetsledningen dock obetaget att göra de avvikelser från arbetsbeskrivningen, som av särskilda förhållanden kunna betingas.

Uthus och matkällare.

I samband med marketenteriet uppföres en enkel källare antingen under golvet på samma sätt som i barackköken eller ock, om så anses lämpligare, fristående källare i ungefärlig överensstämmelse med den typ, som utarbetats för barackerna (bilaga 29). Till marketenteriet böra vidare höra tvenne uthus, det ena inrymmande vedbod och visthusbod, det andra tillräckligt antal avträden jämte slaskbod.

Tvättstuga.

Det kan ofta vara lämpligt att i närheten av ett större marketenteri ha tillgång till tvättstuga. Invid vedboden kan

för detta ändamål lämpligen göras en tillbyggnad, såsom bilaga 29 visar.

Marketenteriet bör, då så lämpligen kan ske, uppföras så nära arbetsplatsen, att arbetarne få tillfälle att där intaga alla sina måltider. God tillgång till lämpligt vatten bör finnas i byggnadens närhet, och kan det därför bli nödvändigt att på Statens järnvägars bekostnad anordna brunn, såvida ej arbetsledningen på annat sätt kan lösa vattenanskaffningsfrågan, exempelvis genom vattenkörning eller vattenledning. Om man icke är bunden av andra hänsyn, böra byggnaderna förläggas med skafferiet mot norr eller nordost.

Läge.

Fast inredning och möblering av samtliga lokaler i marketenteribyggnaderna i huvudsaklig överensstämmelse med planritningen verkställes på Statens järnvägars bekostnad. Enär marketenteriernas matsalar i olikhet mot barackernas matrum icke äro avsedda jämväl till samlings- och lärum för dagligt bruk, har bordsbredden ansetts kunna minskas till 75 cm. mot barackbordens 90 cm. Längs bordet är dock utrymmet för varje man detsamma, nämligen 70 cm. Bänkar böra icke göras längre än för högst ett antal av tre man. Vid en bordslängd av fyra platser långsida böra sittplatserna fördelas på bänkar om två platser.

Inredning och möblering.

Alla fönster förses med gardiner i likhet med barackerna, föreståndarerummets fönster förses dessutom med förhången av mörkt tyg.

Såvida icke särskilt serveringsrum finnes, anbringas i matsalen ett serveringsbord och ett enkelt serveringsskåp. Bilaga 23 visar skisser till enkla möbler för marketenterierna.

Belysning.

Där så kan ske, inledes elektriskt ljus i alla rum. I annat fall bör på Statens järnvägars bekostnad i alla rum anbringas fotogentaklampor. Matsalarna förses med en eller flera autoluxlampor av lämplig ljusstyrka.

Eldstäder skola förefinnas i överensstämmelse med ritning och arbetsbeskrivning. Till varje eldstad skall finnas å därför avsedd plats en kolhink eller låda med skyffel eller ock vedlår.

Eldstäder.

I varje byggnad skall finnas minst en vanlig, ständigt vattenfylld assurancespruta eller annat lämpligt eldsläckningsredskap.

Brandredskap.

III. Marketenteriernas underhåll.

Beträffande underhållet gälla samma bestämmelser som för barackerna.

IV. Ordningen i och vid marketenterierna.

Varje marketenteri tillhör viss barackmästareavdelning, och har barackmästaren att enligt sin instruktion utöva tillsyn icke endast över underhållet av byggnaden utan även över ordningens upprätthållande inom och utom lokalerna. För ordningen i och vid marketenterierna gälla av Kungl. Järnvägsstyrelsen utfärdade föreskrifter (bilaga 4), som skola anslås i marketenterierna.

C. Mathållning i baracker och marketenterier.

Upplåtelse av marketenterierna och matserveringslokalerna i barack lämnas av vederbörande bandirektör eller arbetschef och sker på något av nedan angivna trenne sätt:

Upplåtelse av matserveringslokalerna.

1) *Lokalerna upplåtas till arbetarne själva* för att dessa, företrädde av sin förman, genom härför anställd person skola själva ombesörja mathållningen. Vid sådan upplåtelse, som sker för den tid arbetarne genom sin anställning vid Statens järnvägar behöva begagna sig av den upplåtna matserveringslokalen, skall förmannen å arbetarnes vägnar till bandirektören eller arbetschefen avlämna förbindelse att ombesörja mathållningen åt arbetareförläggningen, med iakttagande av föreskrifterna för ordningen i och vid Statens järnvägars matserveringslokaler för arbetare (bilaga 4) och i övrigt de föreskrifter, som av arbetsbefälet kunna komma att meddelas, vid äventyr att upplåtelsen omedelbart upphör.

Detta sätt för upplåtelse kan komma till användning, endast då de personer, som skola begagna sig av mathållningen, äro sysselsatta i ett och samma arbetslag.

2) *Lokalerna upplåtas till en arbetare, vilkens familj bor i lägenhet, inrymd i samma byggnad som matserveringslokalerna.*

Detta förfaringssätt kan användas, då den arbetsstyrka, åt vilken mathållning skall ombesörjas, är jämförelsevis liten, så att husmodern lämpligen kan åtaga sig ej blott matlagning åt arbetarne utan även städning, rengöring m. m. av de för arbetareförläggning avsedda bostadsrummen.

3) *Lokalerna upplåtas till särskild entreprenör.*

Detta sätt avses komma till användning, där större arbetsstyrka är förlagd, som behöver begagna sig av matserveringen.

I samtliga ovannämnda fall upplåtas de till matserveringen hörande lokalerna och personalrummen utan avgift och med för dessa erforderligt bränsle ävensom för belysningen erforderliga lampor; lysolja, lampglas m. m. tillhandahållas å Statens järnvägars förråd till fastställda priser.

Vid upplåtelse i de båda senare fallen (2 och 3) skall upprättas kontrakt enligt form. n:r 785 c (bilaga 7).

Betalning.

Servering får ske endast mot kontant betalning, vilken antingen förskottsvis lämnas av arbetaren för längre eller kortare tid eller fullgöres genom avlämnande av poletter, som gälla för en måltid och avlämnas vid ingången eller till den serverande. Poletterna tillhandahållas av föreståndaren eller försäljas vid den större marketenteritypen vid polettlucka invid ingången. Varor få icke utlämnas på kredit och ej heller mot medgivande, att förfallen betalning må avdragas från utfallande likvid. Det enda sätt, på vilket arbetsbefälet får medverka för att förhjälpa marketenteriinnehavare till honom tillkommande betalning, är genom att på det strängaste övervaka, att kredit icke lämnas. Vid de större marketenterierna bör på Statens järnvägars bekostnad och genom arbetsbefälets försorg vakt hållas vid ingången under måltiderna för att övervaka polettavlämningen och ordningen i övrigt.

BILAGOR

Bilaga 1.

Arbetsbeskrivning till barack.

Matjorden på byggnadsplatsen bör avlägsnas, och grundplanet planeras och dräneras.

Grund.

Byggnaden skall uppbäras av stoppstenar eller minst 15 cm. pålar under knutarna men på ett inbördes avstånd av högst 3 m. och med en höjd av minst 30 cm. över grundplanet. De nedgrävas till det djup arbetsbefälet i varje fall bestämmer. Mellan stoppstenarna panelas med 2.5 cm. ohyvlade bräder på förvandring, vilka strykas runt om med trätjära. Panelningen uppdrages 20 cm. på ytterväggen. Där klimatet så erfordrar, fylles med grus eller torv runt byggnaden till panelens överkant, dock tillses därvid, att vatten ej kan stanna under huset innanför fyllningen.

Där källare skall anordnas under huset, gräves en fyrkantig grop med läge och dimensioner enligt arbetsbefälets bestämelse och till ett djup av 1.6 m. under grundplanet. Från gropen anordnas, där så erfordras, ett stenfyllt täckdike 30×30 cm. Källarväggarna, som uppdragas till understa bjälklaget, utföras av 5 cm. ohyvlat liggande plank. Jordgolvet avjämnas med ett c:a 5 cm. tjockt gruslager, på vilket lägges ett trägolv av 2.5 cm. ohyvlade bräder. Tillträde till källaren lämnas genom en lucka i köksgolvet 60×60 cm. med nedfälda gångjärn och ring för luckans lyftande. Under luckan anbringas en steg. För ventilationen anbringas två trätrummor av 2.5×15 cm. bräder, vilka utmynna i panelen mellan stoppstenarna eller i fyllningen utanför denna. Trummornas yttre ändar täckas med finmaskigt ståltrådsnät.

Källare.

Å stoppstenarna utläggs 15×15 cm. syllar, som laxas i hörn och hakskarvas över stoppstenarna. Syllarna strykas runt om med trätjära. Å stoppstenarna under syllen lägges näver eller asfaltpapp.

Syllar.

På syllarna anbringas 7.5×17.5—22.5 cm. golvbjälkar med 3 cm. djup laxtapp i yttersyll och med förbiskjutande ändar på mittersyll, varvid var tredje bjälkpar förses med skarvjärn. Golvbjälkarna läggs på ett inbördes avstånd av 60 till 75 cm. och krysskolvas. I det understa bjälklaget inlägges blindbotten av 2.5 cm. utskottsbräder eller bakar på 2.5 cm. läkt, som anbringas tätt över golvbjälkarnas underkant. Blind-

Bjälklag.

botten täckes med papp, helst impregnerad, uppvikt mot golvbjälkarna och fästad med pappspik. Göras ytterväggarna av stående 7.5 cm. plank, spikas en 5×15 cm. plank horisontellt på insidan, i tvåvåningsbarack tätt under mellanbjälklaget som stöd för dess golvbjälkar, i envåningsbarack som stöd för takstolarnas bindbjälkar. Golvbjälkarna få dock ej endast vila på denna plank utan skola jämväl indragas i väggen minst 5 cm. För ytterväggarnas uppstyvning skola tillräckligt antal av dessa bjälkar antingen vara av sådan längd, att de räcka tvärsigenom byggnaden, eller ock skarvas genom hopskrufning samt i båda fallen på lämpligt sätt förankras i ytterväggarna. Trossfyllning skall bestå av torr sågspån eller torvströ, väl packad upp till golvplanken. I de övre bjälklagen läggas pappen och trossfyllningen direkt på underpanelen. Golv av 3.7 cm. spåntad och på översidan hyvlad plank inlägges utan frisp plankor. Blindbotten utföres icke under förstuga.

Golv.

Ytterväggar.

Ytterväggarna utföras antingen av 7.5 cm. spåntad stående plank, på vars innersida fästes 5 cm. läkt, å vilken innerpanelen anbringas, eller ock av 12.5 eller 15 cm. liggande timmer. Ytterväggarna drivas omsorgsfullt med tjärdrev. I envåningsbarackerna uppföras gavelväggarna av plank eller timmer endast till samma höjd som långväggarna. Röstena utföras af stående 2.5 cm. kantskurna, ohyvlade bräder, som spikas på lock. Å det ena röstet skall lucka anordnas för att lämna tillträde till vinden.

Mellänväggar.

Mellänväggarna utföras av stående 5 cm. spåntad plank eller av två lager 2.5 cm. slåtspåntade bräder. Bärande mellänväggar böra dock utföras af 5 cm. spåntad plank.

Yttertak.

Takstolar av $5-6.2 \times 17.5$ cm. plank på c:a 1.2 meter från varandra med hanbjälkar av $5-6.2 \times 15$ cm. plank och stödben av 2 st. 5×15 cm. plank. Där hanbjälkar bilda tak med fyllning, skola de vara av 5×17.5 cm. plank.

Takfallen täckas med 2.5 cm. spåntade och ohyvlade bräder, som slättäckas med lämplig asfaltpapp. Skarvar av bräderna få förekomma endast över takstol. Ovanför ytterdörrar anbringas i takets nedre kant trekantläkt för att föra vattnet till utkastare eller stänger på sidan om dörrarna. Pappen läggas med fogarna parallellt med takfoten. Täckningen börjas nedifrån, där pappen omböjes kring takytterpanelens nedre kant och fastspikas på dess undersida. Ovanför liggande pappskift skall överskjuta och täcka nedanför liggande med 15 cm. Pappen fästes med pappspik. Fogarna mellan de olika papplagren tjäras före spikningen. Över nocken lägges en längs densamma gående pappvåd täckande översta skiften å båda sidor.

Invändig takpanel utföres av 2.5 cm. pärl- eller fasspántade bräder, som väl hopdrivas. Papp och trossfyllning läggas direkt på underpanelen utan blindbotten.

Innertak.

Alla väggar utom i förstugor och torkrum panelas invändigt med pärl- eller fasspántade 1.9 cm. bräder, som fästas med lister, för att efter hoptorkning lätt kunna ytterligare hopdrivas. Panelbräderna böra endast skarvas under mittelbandslisten, vilken anbringas i jämnhöjd med översta spröjsen i fönsterna. Å insidan av alla ytterväggar och väggar mot förstuga eller vind spikas impregnerad luktfri väggpapp innanför panelen.

Innerpanel.

Innerpanelen kan jämväl utföras av profilerade bräder till en bröstlist i jämnhöjd med översta spröjsen i fönsterna, ovanför vilken panelen utföres av 3 å 4 mm. tjock förhyningspapp, som erhålles i banor eller skivor, eller ock av vanlig väggpapp.

Torkrummens ytterväggar böra förses med innerpanel av slätspántade 2.5 cm. bräder.

Endast där klimatiska förhållanden så påfordra, anbringas antingen stående ytterpanel av 2.5 cm. kantskurna, ohyvlade bräder spikade på lock eller ock ytterpanel av samma sorts bräder liggande på förvandring. I båda fallen anbringas papp under panelen.

Ytterpanel.

Vindskivor, knutbräder samt utvändigt foder kring fönster och dörrar uppsättas av 2.5 cm. hyvlade eller ohyvlade bräder.

Spisar (ex. Bolinders) och kaminer (ex. Ankarsrums Viking) av lämplig storlek och modell insättas på angivna platser. För spisarna muras helst eldstadsmur av tegel, som i envåningsbarack uppdrages till skorsten, i tvåvåningsbarack avslutas i andra bjälklaget, varifrån rökpiporna fortsättas med 15 cm. gjutna järnrör. Rören från angränsande eldstäder indragas ävenledes i denna eldstadsmur. Där arbetsbefälet så bestämmer, må eldstadsmuren uppdragas även genom övre våningen. För kaminerna användas endast gjutna kaminrör av för kaminen avpassad dimension. Rören vändas med mufarna uppåt. Trävägg isoleras mot kamin med järnplåt, som vid de uppvikta kanterna spikas på väggen, så att c:a 3 cm. luftrum bildas mellan plåten och väggen. Plåten avslutas några centimeter från golvet och taket, så att öppning bildas att medgiva luftcirkulation bakom plåten. Under kaminer och framför spisar anbringas golvplåt. Där eldstadsrören dragas genom vägg eller bjälklag isoleras de från omgivande trävirke genom plåtar samt sandlåda eller medelst kringmurning med tegel. Trävirke får därvid icke komma närmare eldstadsrör än 30 cm. Å vind, som icke är inredd till sovrum, skola

Eldstäder.

eldstadsrören från bjälklaget till den eldstadsrören omgivande takplåten i yttertaket omgivas av ett vidare plåtrör eller glacerat lerrör.

Ventilation.

I alla rum ävensom kök anbringas friskluftsventiler helst av järn i storlek minst 15×15 cm.

I torkrummet anbringas dessutom vid golvet en friskluftsventil av minst denna storlek.

Trappor.

Innertrappa utföres enligt planritningen med 6.2 cm. tjocka vandstycken, 3.7 cm. tjocka plansteg och 2.5 cm. tjocka sättsteg. Trappan förses med ledstång av furu. Å vinden uppsättes runt trappöppningen ett enkelt räcke.

Yttertrappa utföres av 5 cm. furuplank med 7.5 cm. vandstycken, vilka icke skola nå över planstegen. Såväl plan som steg läggas med svag lutning utåt och med 1 cm. öppning mellan planken. Nedersta steget förses med fotskrapa av smidesjärn. Yttertrappa göres så mycket bredare än ytterdörrens bredd, som erfordras för att en person skall kunna rymmas på trappan på öppningssidan om dörren.

Snickerier och inredning.

Snickerierna utföres av halvrent, torrt furuvirke enligt detaljritningar (bilaga 23).

Karmarna göras av 6.2 cm. plank med bredden motsvarande tjockleken av den vägg, vari de skola insättas.

Ytterdörrar göras klädda enligt skiss, bilaga 23, samt förses nedtill på innersidan med sparkplåt.

Fönster och dörrar förses med ut- och invändigt foder, utvändigt av hyvlade eller ohyvlade $2,5 \times 15$ cm. bräder, invändigt av profilerade bräder enligt av arbetsbefälet godkänd modell. Fodersocklar för dörrfoder behöva ej anordnas.

Golvsocklar, tak- och mittelbandslister göras av hyvlade bräder med enklast möjliga profil, bestående av avfasat hörn, pärllkant eller dylikt.

Fönstren förses med såväl ytter- som innerbågar, varav minst en i varje rum skall kunna öppnas. Alla bågar förses med hörnbeslag. Bågarna göras av helrent furu och med en tjocklek av 3.1 cm. Glas av enkeltjock C-sort inskäres, dock icke för trångt, och faststiftas med ståltråd, varefter fogen kittas. Fönsterkitt beredes av blyvitt och slammad krita, hälften av vardera hoprörda med linolja. Stängningsbeslag, handtag, lås, gångjärn och hörnbeslag av lämpliga modeller utväljas av arbetsbefälet å varje arbetsplats.

Skåp, diskbänkar, hyllor och vedlårar utföras av 2.5 cm. eller 1.9 cm. spåntade och profilerade bräder. Diskbänk göres med skiva av 3.7 cm. spåntad och hyvlad plank samt förses med upphöjda kanter av trekantlister och beslås med plåt.

Skafferi och väggfasta köksskåp inredas med hyllor enligt

arbetsbefälets bestämmelse. I torkrum uppsätts lämpligt antal hyvlade stänger eller krokare för fästande av klädstreck och i varje sovrum uppsätts fyra hatt- och klädhängarekrokare.

Utvändigt färgas väggarna med Falu rödfärg, tillsatt med vitriol.

Målning.

Hyvlade vindskivor, knutbräder, foder m. m. målas med blyvitt. Utföras dessa av ohyvlade bräder, böra de strykas med vit limfärg.

Invändigt. Nedanför mittelbandslisten laseras väggarna i kulör, som arbetsbefälet bestämmer, ovanför densamma oljedränkas väggar och tak två gånger med kokt linolja utan tillsats av färg. Själva listen målas i något mörkare kulör än panelen nedanför densamma. Är virket väl torrt, eller om baracken stått ett par år och fortfarande behöver användas under längre tid, bör efter hopdrivning av panelen övre väggfältet och taket oljemålas i vitt, det nedre väggfältet i kulör, som bestämmes av arbetsbefälet. Är innerpanelen delvis utförd av tjock papp, oljemålas densamma på sätt ovan angivits för panel av torra bräder. Eventuellt tapetseras det ovan nyssnämnda list liggande väggfältet.

Fönster- och dörrfoder samt lister laseras eller oljemålas i något mörkare färgton än rummet för övrigt.

Instruktion för barackmästare.

Barackmästaren skall handhava arbetareförläggningen i de bostäder, som bliva honom tilldelade, varför han har att, sedan arbetare med företeende av antagningsbok anhållit om bostad, utfärda bostadsbevis enligt fastställt formulär samt att föra journal över utfärdade bostadsbevis ävensom register över de arbetare, som bo i Statens järnvägars provisoriska bostäder, varjämte han har att övervaka, att obehöriga icke inhysas i bostäderna.

Den sista dagen i varje månad skall barackmästaren till vederbörande linjeingenjör (ban-, avdelnings-, sektions- eller underingenjör) avlämna lagvis sammanställda förteckningar över bostadsavgifter, som för den gångna avlöningsperioden skola avdragas från arbetarnes avlöning, och är barackmästaren skyldig föra anteckningar å den del av bostadsbeviset, som han förvarar, över de avdrag, som för varje arbetare uppgivits.

Barackmästare åligger dessutom att handhava tillsynen över underhållet av samt ordningen i och omkring de bostäder och marketentier, som tilldelas honom, varvid han har att tillse:

- att byggnaderna befinna sig i tillfredsställande skick,
- att byggnader och inventarier väl vårdas,
- att god ordning råder i bostäderna och marketentiererna,
- och att fastställda föreskrifter härutinnan efterlevas,
- att behöfligt bränsle m. m. alltid finnes och på lämpligt sätt förvaras vid barackerna,
- att städning och renhållning såväl inom- som utomhus skötes på tillfredsställande sätt,
- att avskräde och orenlighet icke får samlas utanför byggnaderna utan undanskaffas till därför avsedda platser och i mån av behov uppbrännas eller nedgrävas,
- att avträden hållas snygga, och att latrinkärl i god tid bliva tömda.

Barackmästaren skall föra och å sin expedition förvara förteckning över Statens järnvägars inventarier i varje bostad och marketenteri, varjämte det åligger honom,

- att på av arbetsbefälet fastställd dag låta verkställa ut-

lämning till bostäderna av rena lakan, madrassvar och put-
var samt påföljande dag låta uppsamla motsvarande begagnade
persedlar,

att utskriva och anslå i varje sovrums turlista för de inne-
boende arbetarnes vatten- och bränslebärning,

att enligt av bandirektören eller arbetschefen fastställda
grunder träffa uppgörelse med lämplig person om städning och
skurning av bostäderna, rengöring omkring desamma, tömning
av avträden och smärre underhållsarbeten samt att till veder-
börande befäl avlämna avlöningsuppgifter rörande bostäderna,

att handhava den lektyr, som Statens järnvägar enligt
§ 13 i »särskilda bestämmelser rörande arbetare vid Statens
järnvägsbyggnader» tillhandahåller arbetarne samt

att dagligen företaga inspektion av bostäder och marke-
tenterier.

För övervakande av mathållningen i baracker och marke-
tenterier, när dessa upplåtits för mathållning enligt C. mom.
2 och 3, åligger det barackmästaren:

att utöva tillsyn över ordningen i kök och personalrum
samt mat- och läsrums,

att övervaka, att fastställda föreskrifter härutinnan efter-
levas,

att tillse, att icke större antal personer på en gång serve-
ras, än som matrummet är avsett att rymma,

att tillse, att den förplägnad, som tillhandahålles arbetarna,
är av oklanderlig beskaffenhet samt

att tillse, att personalen på ett ordentligt sätt betjänar
arbetarne samt iakttager snygghet och ett ordentligt levnads-
sätt.

Det åligger barackmästare att ofördröjligen till vederbö-
rande befäl avge rapport om inträffade oegentligheter beträf-
fande bostäder eller marketenterier, som icke omedelbart
vunnit rättelse genom barackmästarens egna åtgöranden.

Föreskrifter

för uthyrning av och ordning i och vid Statens järnvägars provisoriska bostäder för arbetare.

Inflyttning i av Statens järnvägar tillhandahållen bostad må icke under någon förevändning äga rum, innan arbetare hos barackmästaren undertecknat bostadsbevis, eller i avvaktan på bevisets utskrivande erhållit barackmästarens medgivande att taga viss plats i besittning.

Vid bostadsbevisets underskrivande erhållas nycklar till klädskaåp och bordslåda.

Obehöriga få icke inhysas i bostäderna.

Användning av madrassvar, putvar och lakan är obligatoriskt, och tillhandahållas dessa effekter jämte erforderlig halm för madrassvarens fyllande på närmaste förråd. Filtar tillhandahållas för inköp till gällande förrådspris. Kostnadsfritt ombyte av halm sker i samband med ombyte av madrassvar och putvar.

Ombyte av lakan skall ske en gång varje månad, av madrassvar och putvar en gång var tredje månad.

För bostad med bränsle och städning samt tillhandahållande och ombyte av madrassvar, putvar och ett par lakan skall arbetaren betala av ^{bandirektören} arbetschefen fastställd månatlig hyra, som avdrages från varje månads avlöning.

Uppsägning verkställles till barackmästaren och antecknas av denne å det av arbetaren innehavda exemplaret av bostadsbeviset.

Städning verkställles dagligen av därför anställd person, skurning på av arbetsbefälet bestämda dagar.

I tur, som barackmästaren bestämmer, äro de inneboende pliktiga, att var sin vecka verkställa erforderlig vedhuggning samt inbärning av vatten och bränsle ävensom att ombesörja tömning av slaskvatten, dock icke för kökets behov i de fall, där arbetarne icke själva ombesörja mathållningen, enär vedhuggningen samt vatten- och bränslebärningen för kökets behov i sådant fall åligger den, som åtagit sig mathållningen.

En var inneboende skall hålla sitt skaåp och sin bordslåda stängd och väl förvara nycklarna, vilka vid avflyttning från bostaden skola återlämnas till barackmästaren.

En var inneboende är pliktig att behandla byggnad och inventarier med aktsamhet. Det åligger en var att på egen bekostnad avhjälpa brister och skador, som uppkommit genom hans eget förvållande. Om vid skedd åverkan gärningsmannen icke kan upptäckas, uttaxeras skadeersättningen på samtliga i bostaden boende, såvida det ej kan styrkas, att skadan ej av dem vållats, i vilket fall skadan må på Statens järnvägars bekostnad avhjälpas.

Snygghet, renlighet och ordning skola iakttagas i bostäderna.

Spottning annat än i härför avsedda spottkoppar är förbjuden.

Att ligga i sängarna med skor, stövlar och nedsmutsade kläder är icke tillåtet.

Slaskvatten och sopor få icke utkastas genom fönster och dörrar utan skola tömmas på därför avsedda platser.

Torkning av klädespersedlar får inom bostaden ske endast i därför avsett rum.

Det är förbjudet att i sovrummen tillaga eller intaga måltider; det är likaledes förbjudet att i bostäderna berusa sig med sprit- eller maltdrycker.

Vilande arbetskamrater få icke störas. Nattetid skall hållas tyst, och ljus får icke hållas brinnande, om icke samtliga i rummet boende lämna sitt medgivande därtill.

Vid handhavandet av ljus och eld skall största varsamhet iakttagas.

För varje bostad skall arbetsbefälet genom barackmästaren bland de inneboende utse en barackföreståndare, om sådan anses erforderlig, som närmast skall ansvara för ordningen i baracken.

Bostadsinnehavare är skyldig, vid äventyr av omedelbar avhysning och eventuellt desslikes avsked från Statens järnvägars arbete, att ställa sig till noggrann efterrättelse ovan givna föreskrifter samt vederbörande arbetsbefäls tillsägelser i avseende på ordning och snygghet i och invid bostaden.

Utom i de fall, som ovan nämnts, gäller för bostads upplåtelse en uppsägningstid av fjorton dagar.

KUNGL. JÄRNVÄGSSTYRELSEN.

Föreskrifter

för ordningen i och vid Statens järnvägars mat- serveringslokaler för arbetare.

Vid varje serveringsomgång får högst det antal personer serveras, för vilket matsalen är avsedd. Det åligger föreståndaren att tillse, att spisgästerna bliva på ett ordentligt sätt betjänade, och att lokalens personal alltid iakttaga snygghet och i övrigt ett ordentligt levnadssätt.

Endast varor av fullgod beskaffenhet få komma till användning, och skall vid matens tillagande iakttagas noggrannhet och renlighet. För matlagning och servering använda kärl m. m. skola vara ändamålsenliga samt hållas väl skurade och rengjorda.

Födoämnen skola förvaras i därför avsedda lokaler (källare, bodar eller skafferier), vilka skola hållas i snyggt och ordentligt skick.

Det är förbjudet att i lokalerna servera eller förtära spritdrycker och sådana maldrycker, som enligt gällande förordning angående tillverkning och beskattning av maldrycker, ej äro att hänföra till svagdricka.

Berusade personer få icke lämnas tillträde till lokalerna och i varje fall icke serveras.

Köksavfall, slask och sopor få endast utslås å därför avsedda av arbetsbefälet anvisade platser. Tomma lådor och dylikt få ej samlas utanför lokalerna utan skola undanskaffas och ordentligt uppläggas på ävenledes av arbetsbefälet anvisade platser.

Byggnad och inventarier skola väl vårdas, och åligger det den, som genom eget förvållande åstadkommer skador, att själv bekosta deras avhjälpande.

Spisgäst är skyldig iakttaga ordentligt uppförande och städat bordsskick samt att vid äventyr av förbud för vidare tillträde till lokalen ställa sig till efterrättelse dessa föreskrifter samt vederbörande arbetsbefäls tillsägelse i avseende på ordningen i lokalerna. Föreståndare för matservering är i första rummet själv ansvarig för ordning och snygghet i och omkring de till honom upplåtna lokalerna.

Föreståndare är förbjuden att på kredit utlämna varor eller utspisa arbetare. Endast mot kontant betalning får servering

•

ske, och skall betalning förskottsvis lämnas av spigästen för längre eller kortare tid eller fullgöras genom avlämnande av polett, som gäller för en måltid. Poletter tillhandahållas av föreståndaren.

För lokalernas upplåtande gälla i övrigt bestämmelserna i härom upprättade särskilda kontrakt.

KUNGL. JÄRNVÄGSSTYRELSEN.

Bostadsbevis.

Bostad n:r.....

Rum n:r.....

Sovplats n:r.....

Till arbetaren n:r

..... upplåtes härmed fr. o. m.

den och tillsvidare under den tid denne har

anställning vid

bostad, som ovan angivits, mot en avgift av kr. per

månad (..... öre per dygn), och under de villkor, som angivas uti i bostaden anslagna »Föreskrifter för uthyrning av och ordning i och vid Statens järnvägars provisoriska bostäder för arbetare».

Bostad i ifrågavarande rum kan samtidigt upplåtas till sammanlagt personer.

..... den 19...

.....

Barackmästare.

Antages:

Bevittnas:

Uppsägning verkställd den 19...

.....

(namn)

Bostadsavgiften har upptagits i »uppgift å bostadsavgifter».

					Kr.	öre.	Lag n:r
för	månad 19....	med					
»	»	»	»				
»	»	»	»				
»	»	»	»				
»	»	»	»				
»	»	»	»				
»	»	»	»				
»	»	»	»				
»	»	»	»				
»	»	»	»				
»	»	»	»				
»	»	»	»				

Ovanstående återgiver baksidan av den del av bostadsbeviset, som behålles av barackmästaren (se sid. 11). Å linjeingenjörens del är rubriken: »Bostadsavgiften har upptagits å reversal», samt å bostadsinnehavarens del: »Bostadsavgiften har erlagts».

Lag n:r förman skall erlägga
nedanstående bostadsavgifter för månad 19...

[illegible]

Säger:
..... den 19....

Barackmästare.

Kontrakt

emellan Statens järnvägar och
.....
..... angående mathållning åt arbetare
vid

§ 1.

Till, här nedan kallad
föreståndaren, upplåter Statens järnvägar härigenom från och
med den
följande vid
belägna, Statens järnvägar tillhöriga lokaler, nämligen:
.....
.....
.....

§ 2.

Föreståndaren berättigas att från och med ovannämnda
dag tillsvidare i ovan angivna lokaler bedriva servering av
mat och kaffe m. m. till vid Statens järnvägar anställda
arbetare, och åligger det honom i avseende på handhavande
av denna servering

att anskaffa och bekosta alla för rörelsens bedrivande er-
forderliga husgeråd och övriga effekter, med undantag av
möbler och belysningsanordningar, vilka i överensstämmelse
med fastställd planritning och beskrivning i anvisningar och
föreskrifter beträffande marketenterier för arbetare tillhanda-
hållas av Statens järnvägar,

att ombesörja och bekosta städning, skurning och eldning
av alla lokalerna,

att efter av bandirektören
arbetschefen godkänd prislista, som skall fin-
nas i matsalen anslagen, och å tider, som av denne bestäm-
mas, i lokalerna tillhandahålla arbetarne mat, mjölk, kaffe
samt alkoholfria drycker såsom svagdricka och måltids-
dricka,

att såväl själv iakttaga som ock ansvara för att biträden
och tjänare efterleva bestämmelserna i detta kontrakt jämte

de föreskrifter för ordningen i och vid Statens järnvägars matserveringslokaler, som äro eller framdeles kunna bliva utfärdade, samt att i övrigt ställa sig vederbörande arbetsbefäls tillsägelser beträffande ordning och snygghet i och intill lokalerna till efterrättelse,

att icke på kredit utlämna varor till eller ombesörja matservering åt arbetarne,

att bestrida alla utskylder till kronan och kommunen m. m., vilka för ifrågavarande serverings bedrivande kunna vara eller bliva föreståndaren ålagda.

§ 3.

Föreståndaren medges rätt att, i mån av utrymme och i den utsträckning bandirektören kan finna lämpligt medgiva, arbetschefen servera även andra personer, som äro berättigade att vistas vid eller besöka arbetsplatsen.

§ 4.

All utskänkning och förtäring i lokalerna av spirituösa drycker samt av vin och sådana maltdrycker, som enligt gällande förordning angående tillverkning och beskattning av maltdrycker ej äro att hänföra till svagdricka, är förbjuden.

(Enligt Kungl. kungörelsen av den 17 juni 1903 förstås med svagdricka varje maltdryck, som ej innehåller mer än två och en fjärdels volymprocent alkohol och är inbryggd med en stamvört, vilkens extrakthalt icke överstiger sex procent).

§ 5.

Statens järnvägar upplåta förut angivna lokaler utan avgift och tillhandahålla även för desamma enligt bandirektörens arbetschefens beprövande erforderligt bränsle.

§ 6.

Detta kontrakt gäller tillsvidare med en månads ömsesidig uppsägningstid.

Bryter föreståndare mot här ovan givna bestämmelser eller underlåter han att ställa sig de på sätt ovan nämnts honom givna föreskrifter eller tillsägelser till efterrättelse, äger Statens järnvägar rätt att förklara kontraktet från föreståndarens sida förverkat.

§ 7.

Detta kontrakt, varav två lika lydande exemplar upprättats och utväxlats, får icke utan bandirektörens särskilda medgivande på annan person överlåtas.

.....den..... 19.....

.....
Föreståndare.

..... egenhändiga
namnteckning bevittna undertecknade på en gång närvarande:
.....

Antages för Statens järnvägar

.....den..... 19.....

.....
(namn)

.....
(befattning)

— — —

Prislista

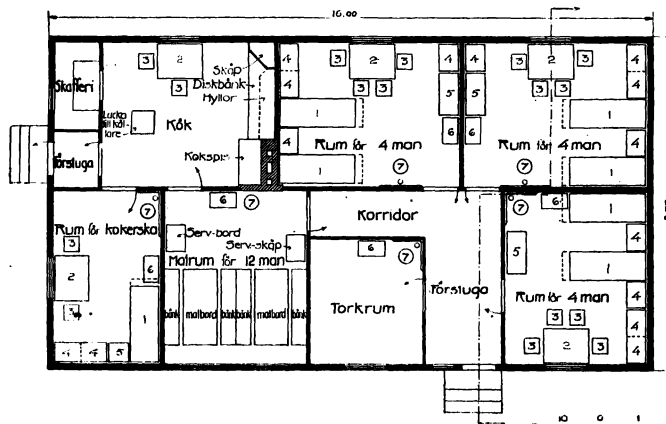
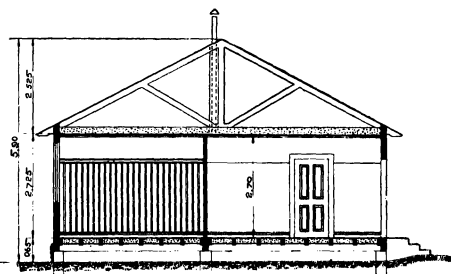
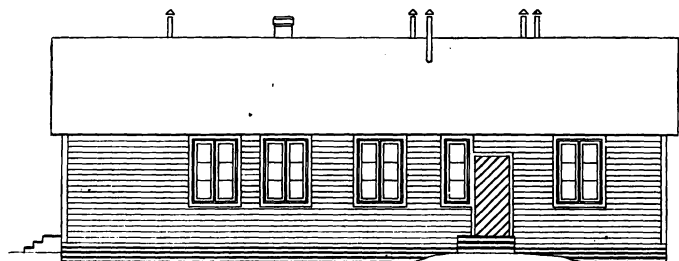
**gällande för servering av mat m. m. till arbetare i
därför avsedda matserveringslokaler vid**

	Kr.	öre.
<i>Spisning under längre tid</i> (minst en vecka):		
<i>Frukost</i> , bestående av smör, bröd, ost och varmrätt samt kaffe, <i>middag</i> , av bröd, soppa och varmrätt, <i>kvällsmåltid</i> , av smör, bröd, ost och varmrätt samt till samtliga måltider svagdricka, per dag		
<i>Tillfällig spisning:</i>		
Ett frukostmål enl. ovanstående		
» middagsmål » »		
» kvällsmål » »		
En portion lagad mat av kött eller fisk med potatis		
En portion soppa eller buljong		
» smörgås med kött eller ost, större		
» » » » » » , mindre		
En kopp kaffe med bröd		
» » » utan »		
» portion varm mjölk		
Ett glas kall mjölk		
$\frac{1}{2}$ butelj sockerdricka eller kolsyrat vatten		
$\frac{1}{2}$ butelj måltidsdricka		
Ett glas svagdricka		
.....		
.....		
.....		

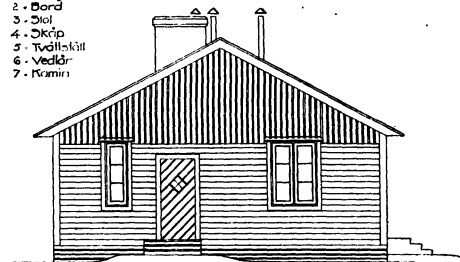
..... den

.....
(namn)

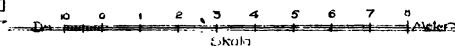
.....
(befattning)

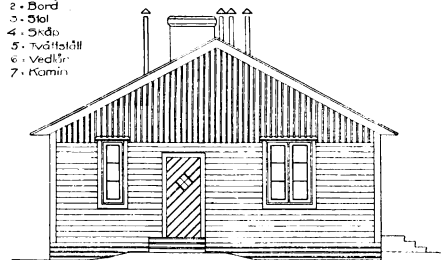
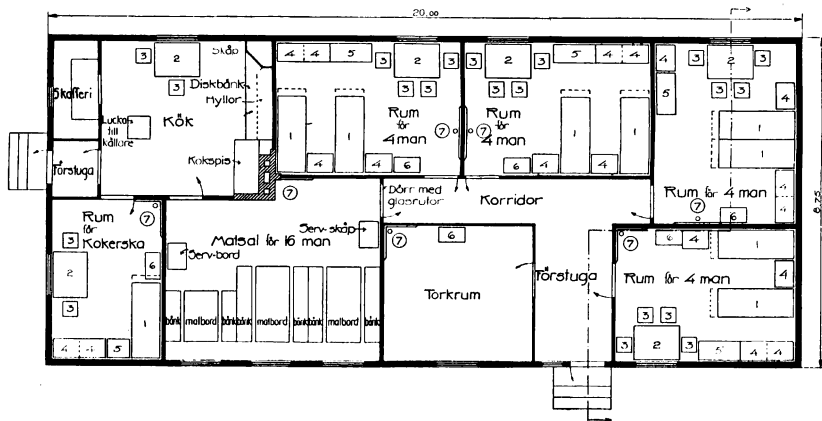
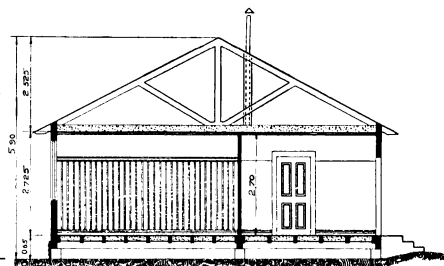

- Deleckenningar:**
- 1 - Säng (dubbel)
 - 2 - Bord
 - 3 - Stof
 - 4 - Skåp
 - 5 - Tvättställ
 - 6 - Vedlär
 - 7 - Kamin

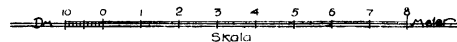

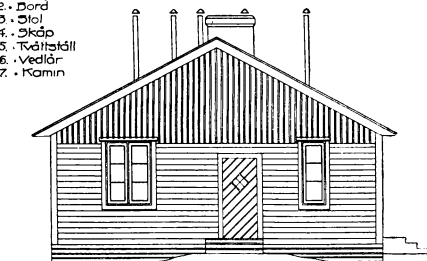
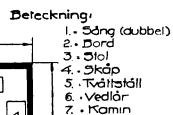
BARACK för 12 MAN.
Med MATRUM och KÖK.

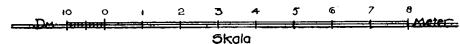

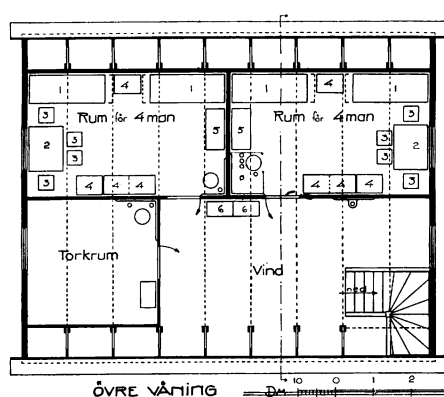
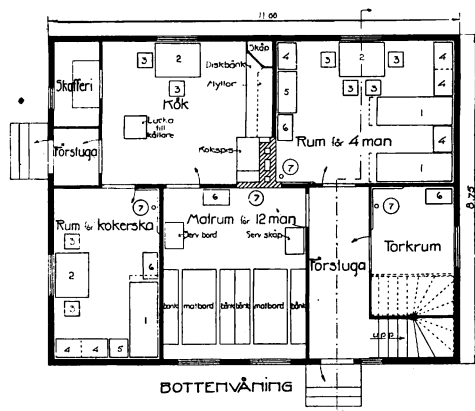
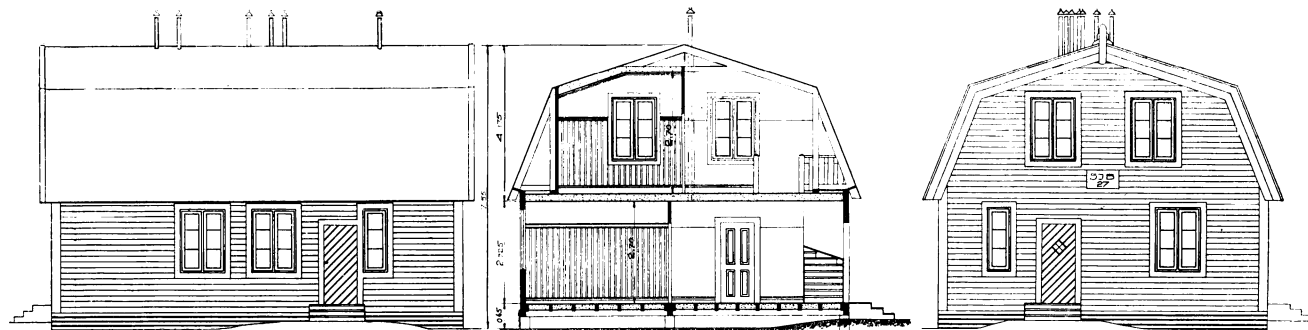
BARACK för 16 MAN.
Med **MATRUM** och **KÖK**.

BARACK för 20 MAN.
Med **MATRUM** och **KÖK**.

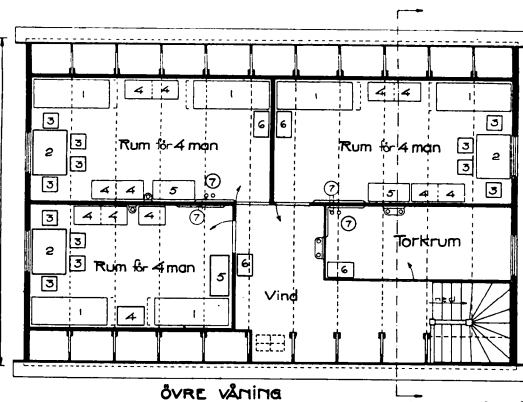
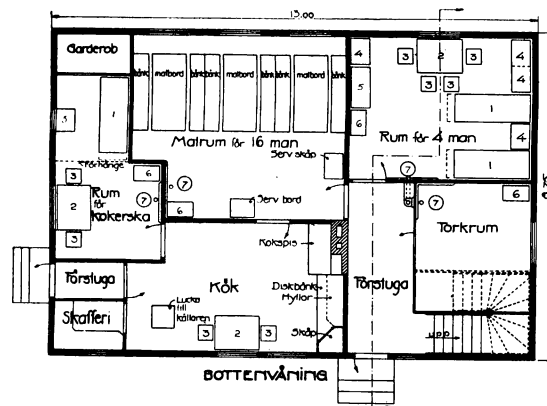
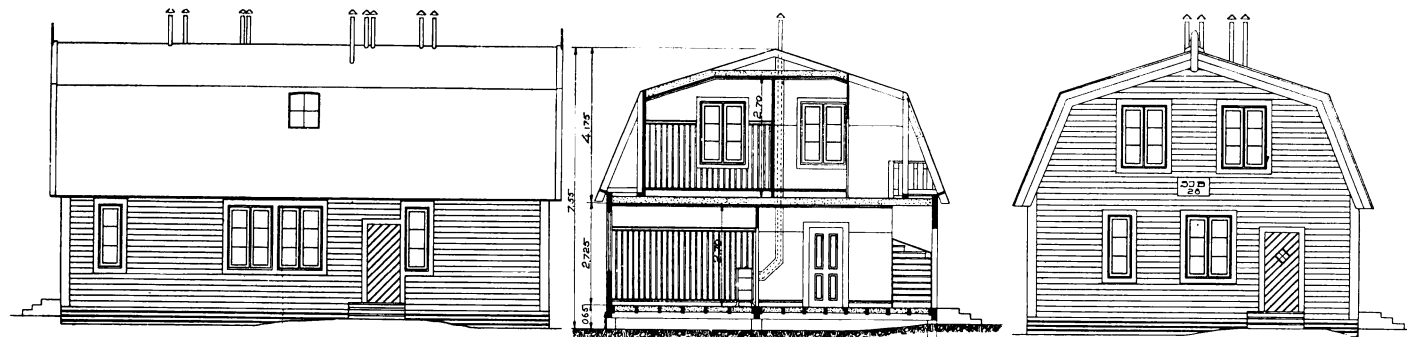

- Betäckning
 1. Däng (dubbel)
 2. Bord
 3. Stol
 4. Skåp
 5. Täckstall
 6. Vedlär
 7. Ramin

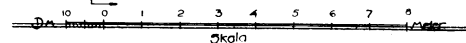
BARACK för 12 MÄN.
Med MATRUM och KÖK.

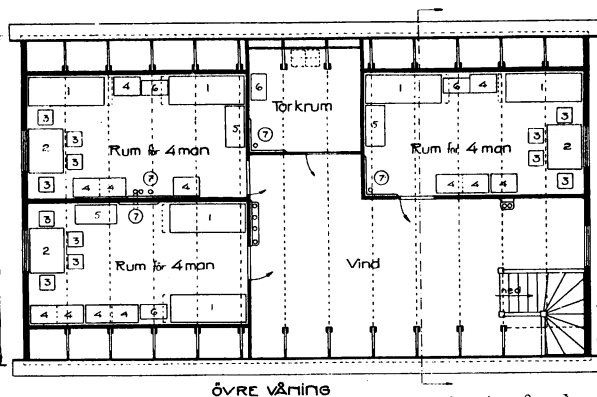
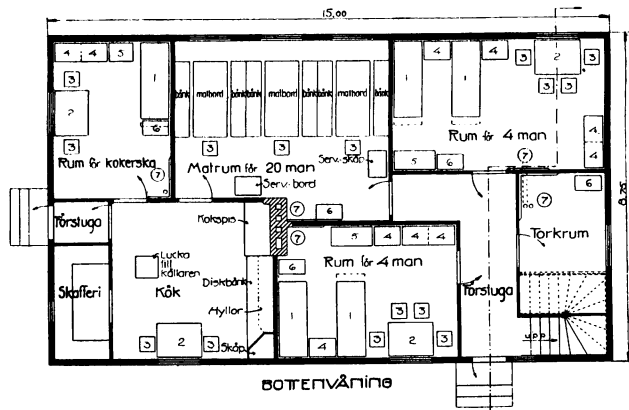
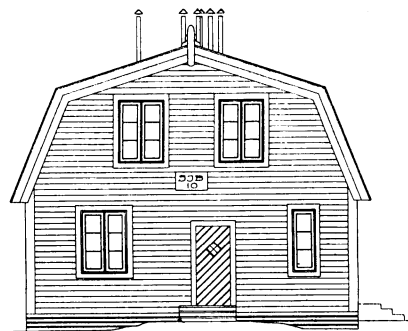
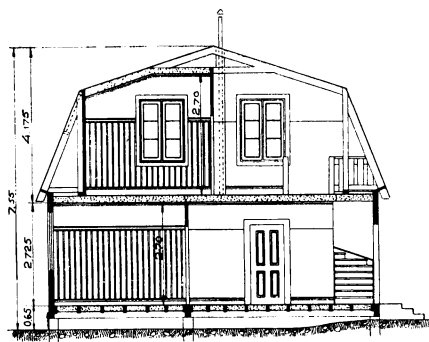
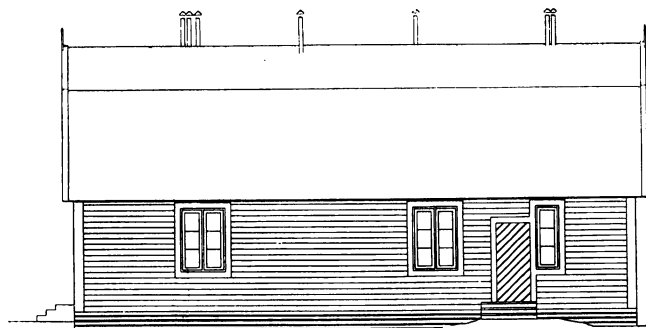
Skala 1:100
 0 1 2 3 4 5 6 7 8 Meter

- Deckning:
 1. Säng (dubbel)
 2. Bord
 3. Stol
 4. Skåp
 5. Tvättbänk
 6. Vedlär
 7. Kamin

BARACK för 16 MAN.
 Med MATRUM och KÖK.

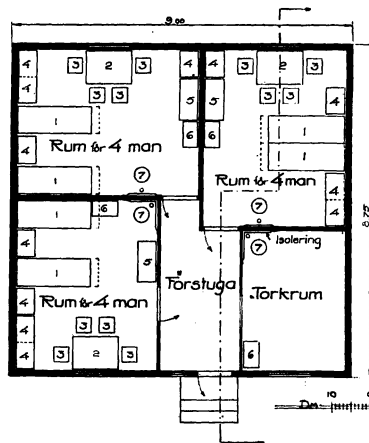
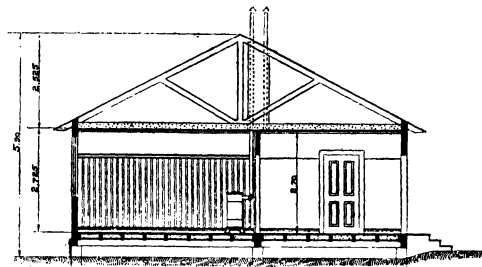
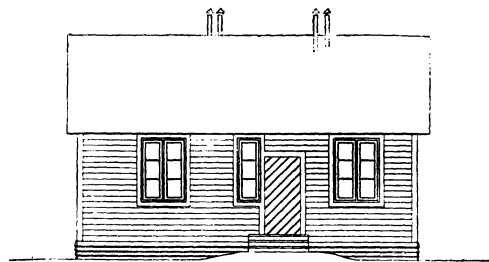

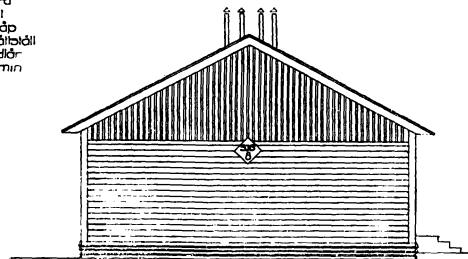
- Beteckning
- 1 - Säng (dunbet)
 - 2 - Bord
 - 3 - Stol
 - 4 - Skåp
 - 5 - Rullstol
 - 6 - Vedlär
 - 7 - Kamin

BARACK för 20 MAN.
Med **MATRUM** och **KÖK.**

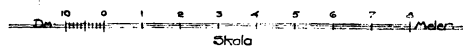
Skala 1:100

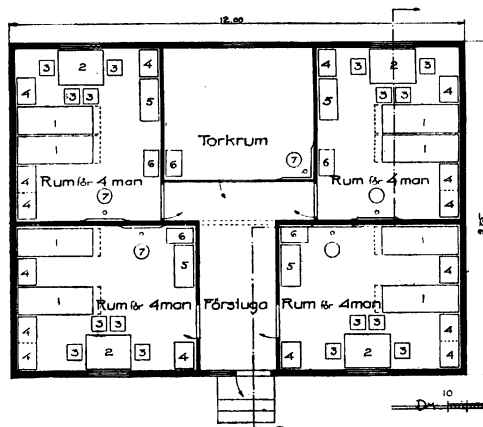
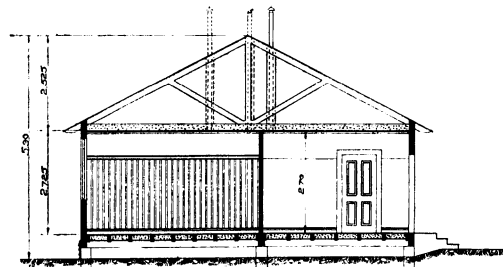
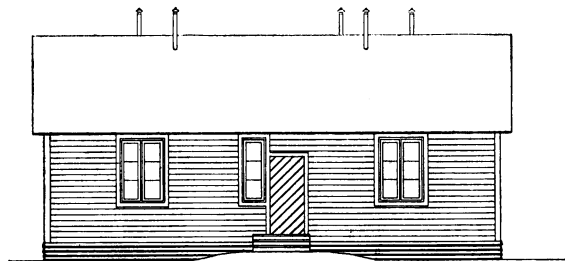

- Befectning:
- 1 - Säng (dubbel)
 - 2 - Bord
 - 3 - Stol
 - 4 - Skåp
 - 5 - Tröjbidall
 - 6 - Vedlär
 - 7 - Kamin

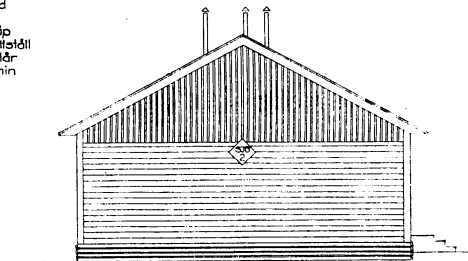

BARACK för 12 MAN.

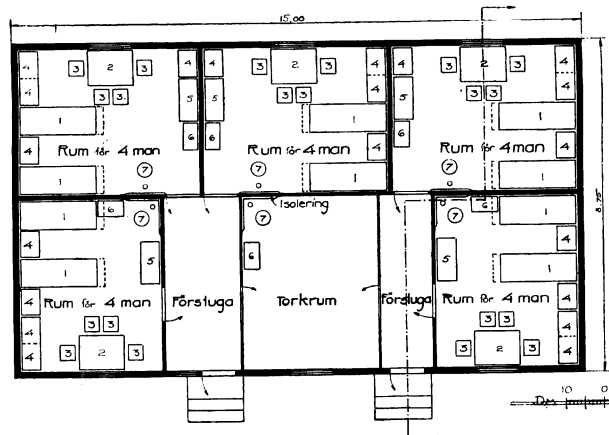
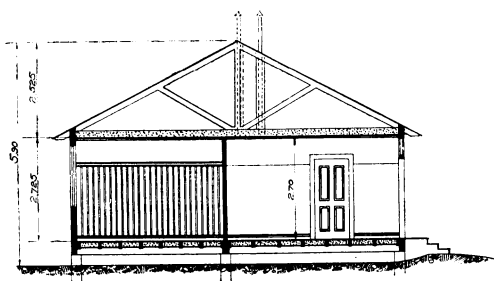
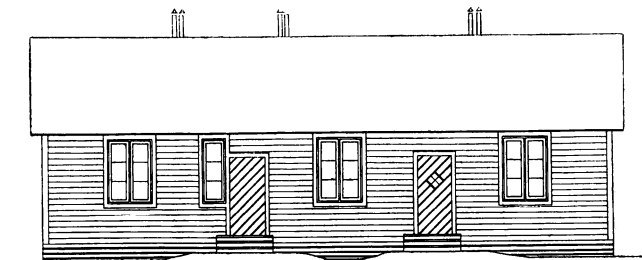

- Befäclning:
 1. - Säng (dubbel)
 2. - Bord
 3. - Stol
 4. - Skåp
 5. - Tvättställ
 6. - Vedlår
 7. - Kamin

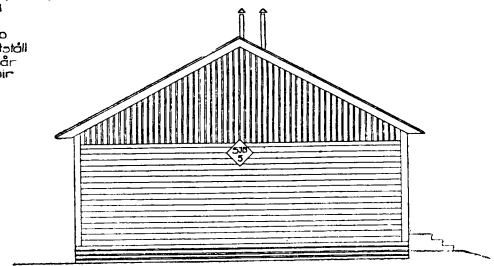

BARACK för 16 MAN.

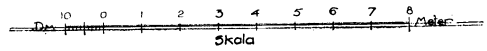

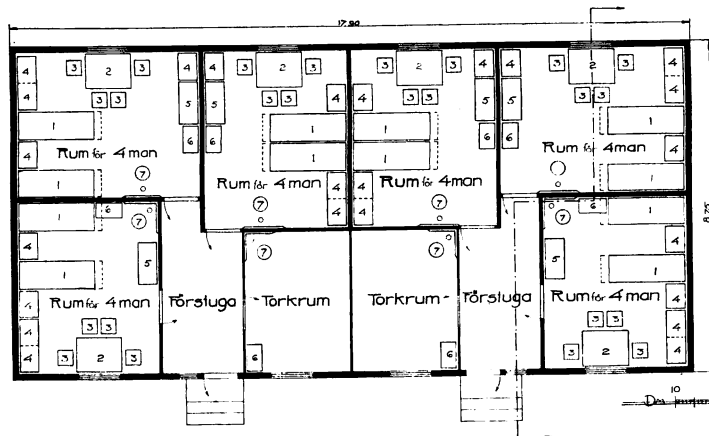
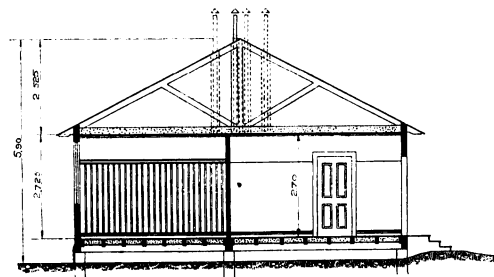
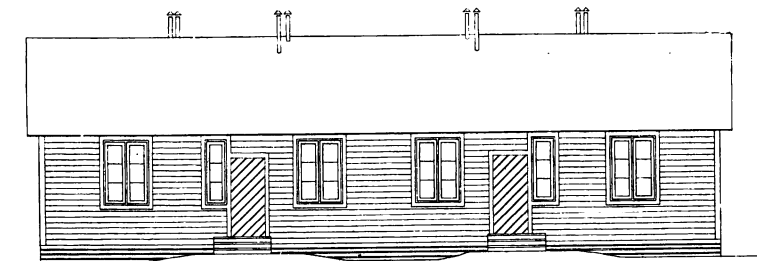

- Benämning:**
 1. Dörr (dubbel)
 2. Dörr
 3. Stol
 4. Skåp
 5. Tuffstol
 6. Vedlär
 7. Kamin

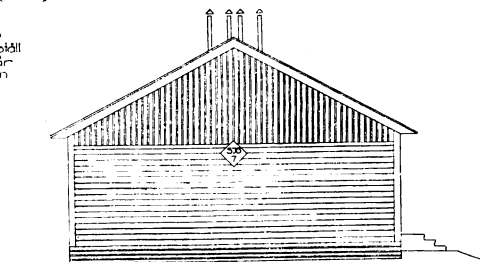

BARACK för 20 MAN.

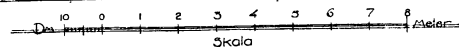

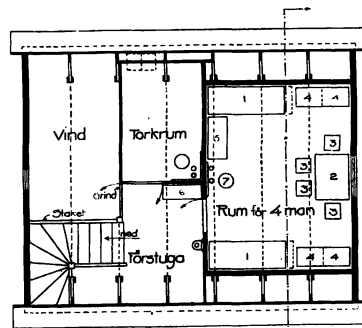
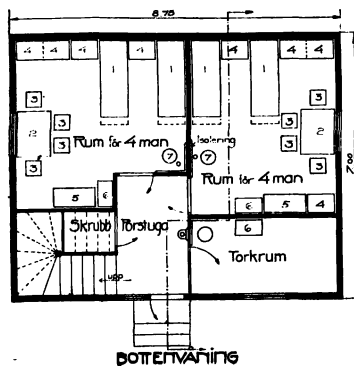
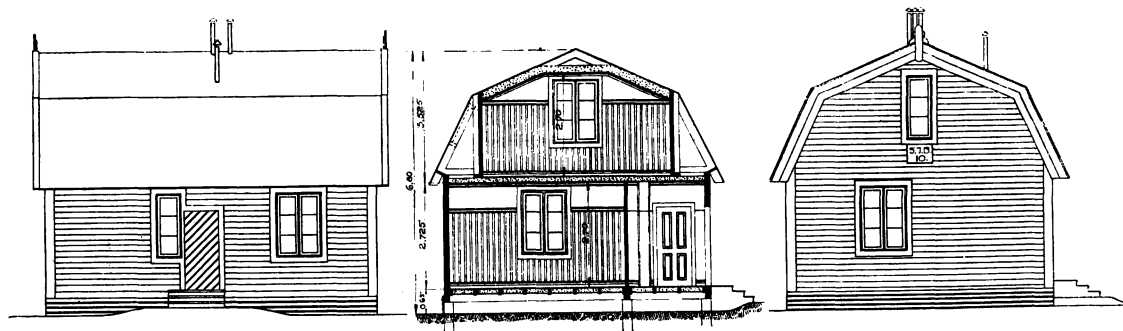

- Deckning:
 1. Säng (dubbel)
 2. Bord
 3. Stol
 4. Skåp
 5. Tvättställ
 6. Vedlär
 7. Ramin

BARACK för 24 MAN.

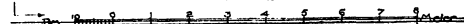

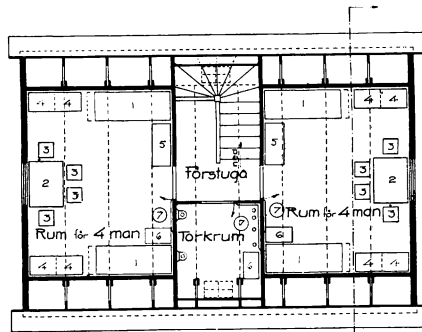
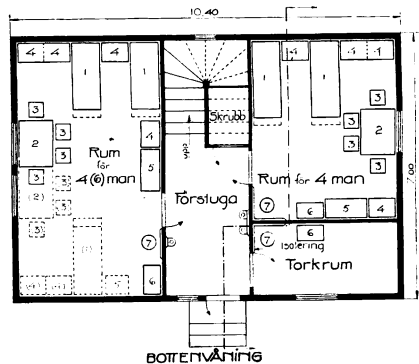
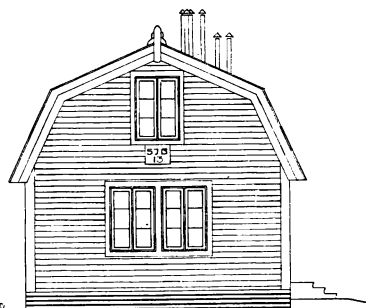
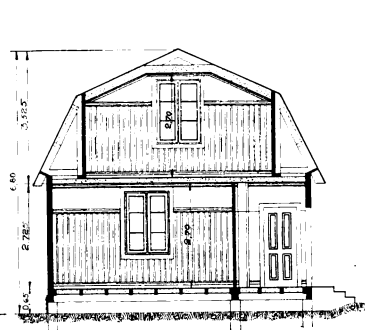
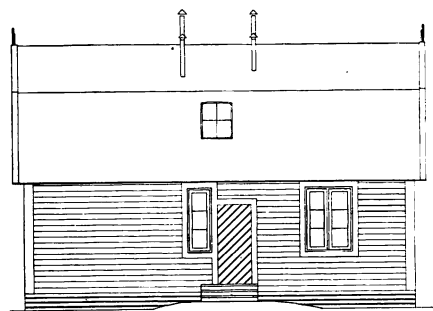

- Beteckning:
- 1. Säng (dubbel)
 - 2. Bord
 - 3. Stol
 - 4. Skåp
 - 5. Tvåfaldst
 - 6. Vedlår
 - 7. Kamin

BARACK för 12 MAN.

OKALA

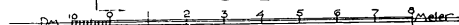

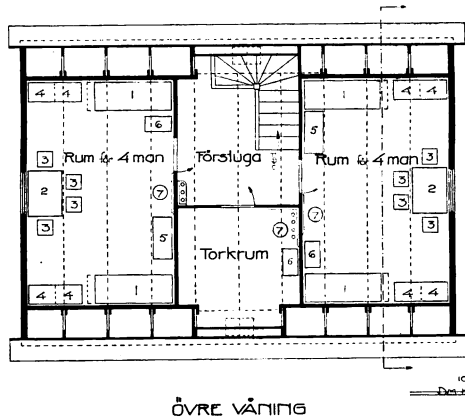
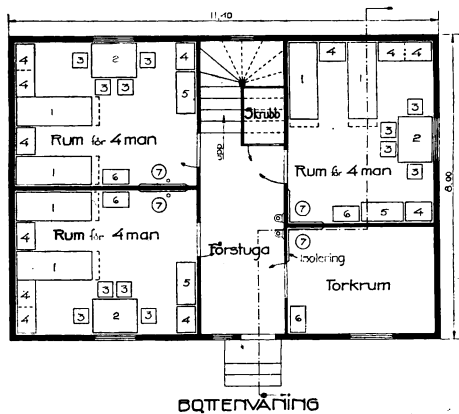
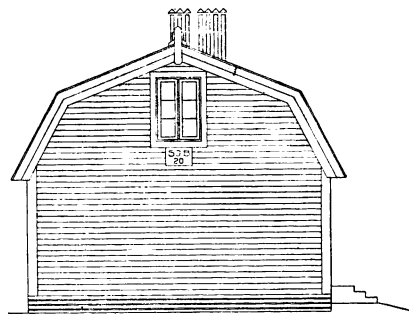
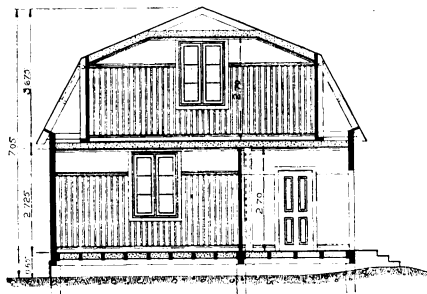
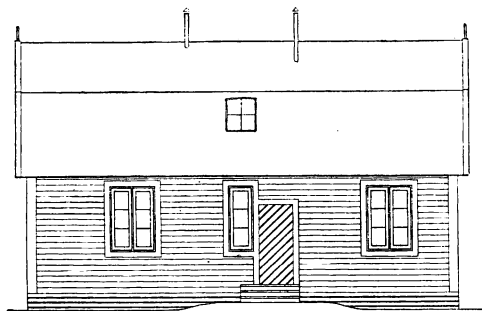

- DeTeckning:
 1. Säng (dubbel)
 2. Bord
 3. Stol
 4. Skåp
 5. Tvättställ
 6. Vedlåd
 7. Kamin

BARACK för 16 (18) MAN.

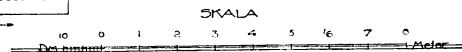
SKALA

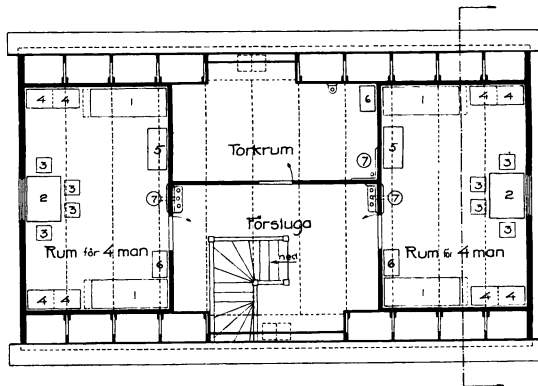
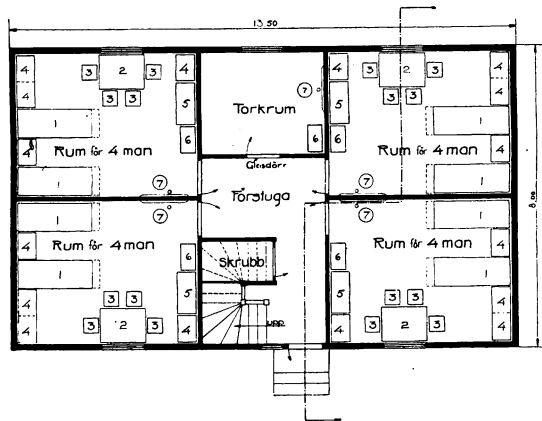
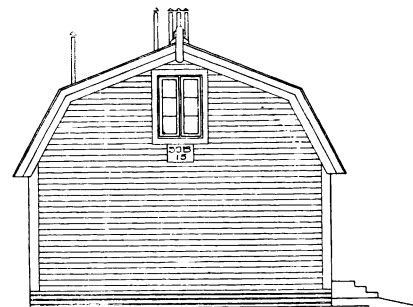
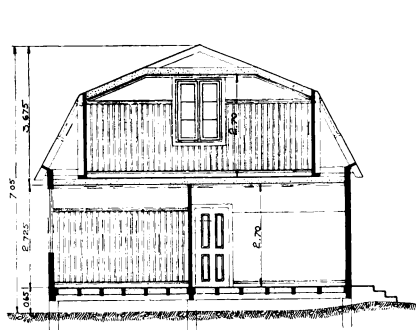
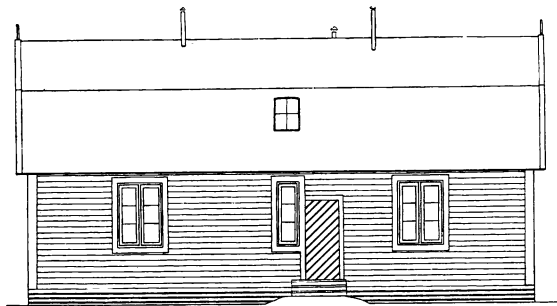

- Deleckning:
 1. Bänk (dubbel)
 2. Bord
 3. Stol
 4. Skåp
 5. Tvålställ
 6. Vardör
 7. Kamin

BARACK för 20 MAN.

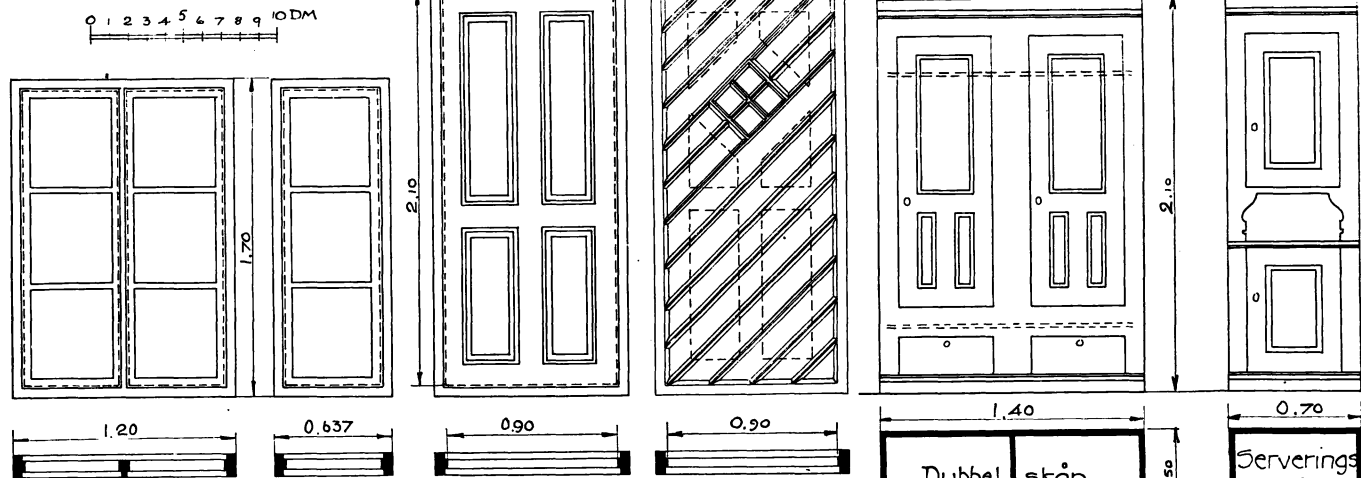

- Deckning:
 1. Säng (dubbel)
 2. Bord
 3. Stol
 4. Skåp
 5. Tvättstätt
 6. Vedlär
 7. Kamin

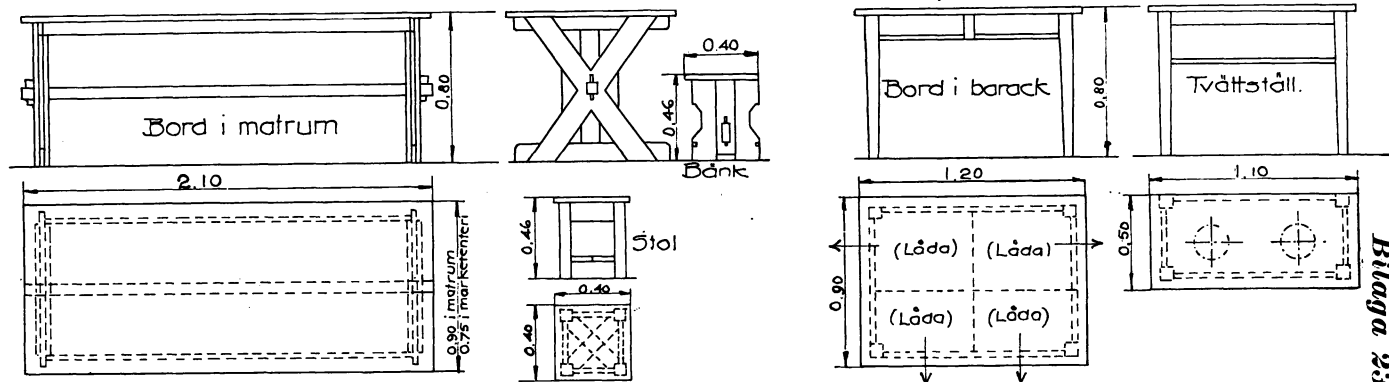
BARACK för 24 MAN.

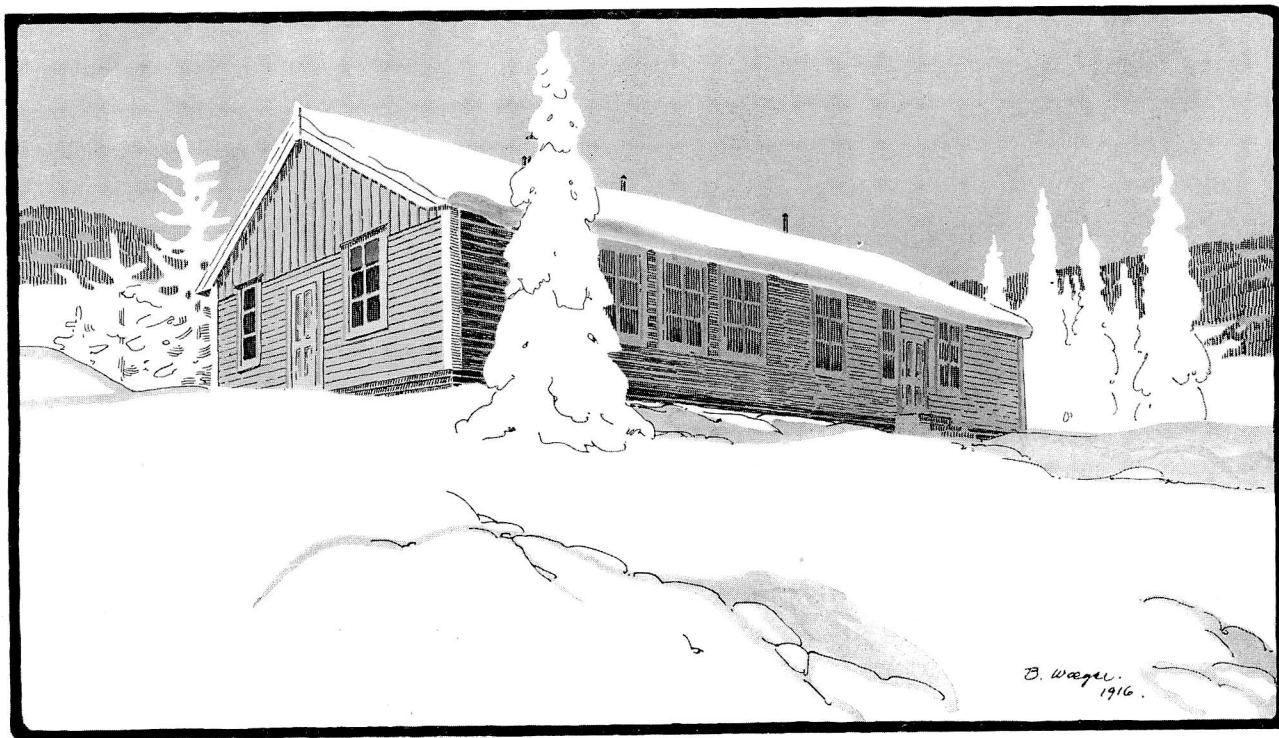
Skala

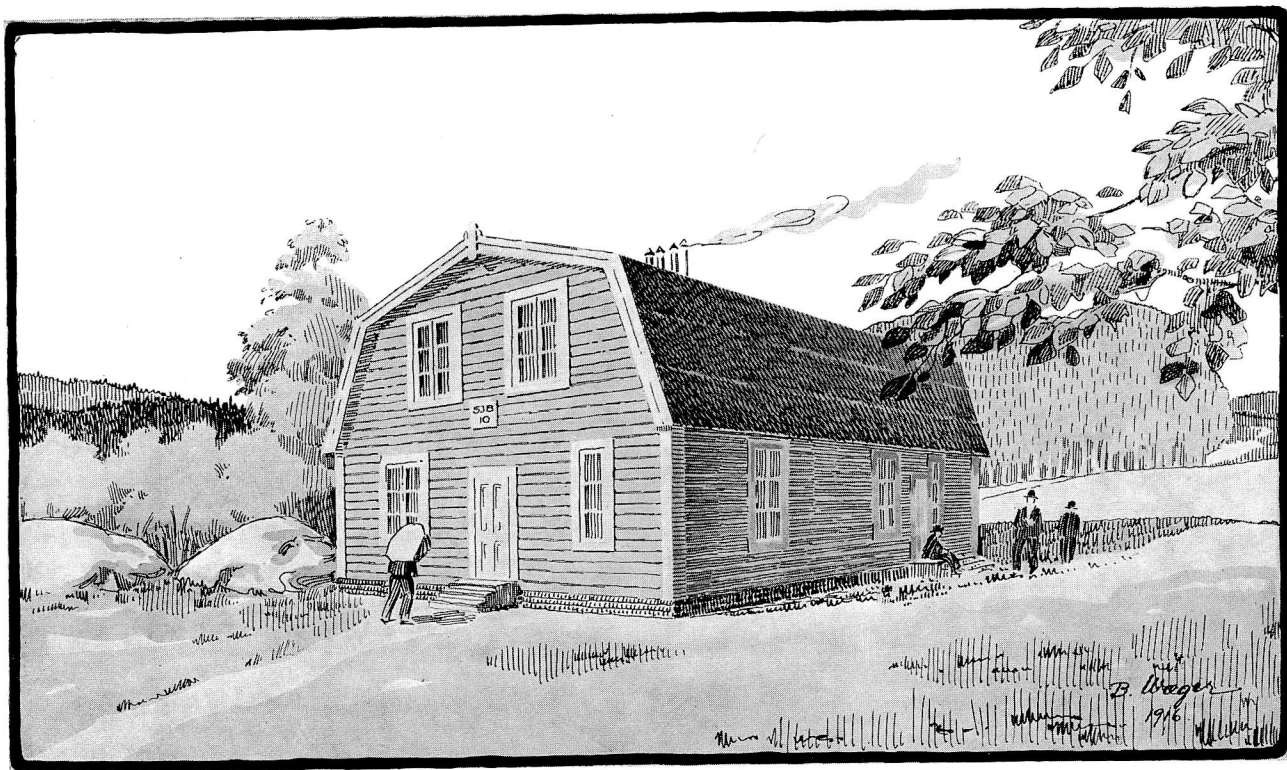

SNICKERIER och MÖBLER

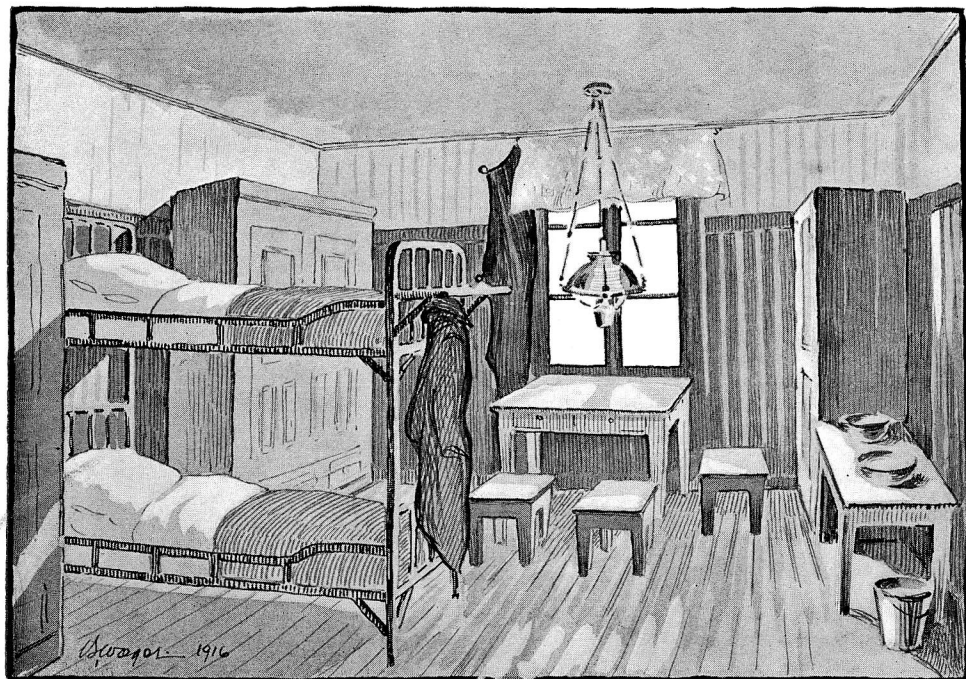

Barack för 16 man.
Med matrum och kök.

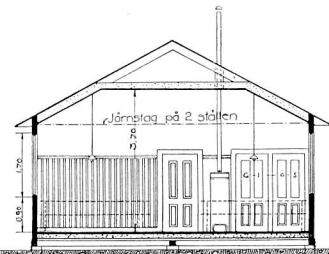
Barack för 20 man.
Med matrum och kök.

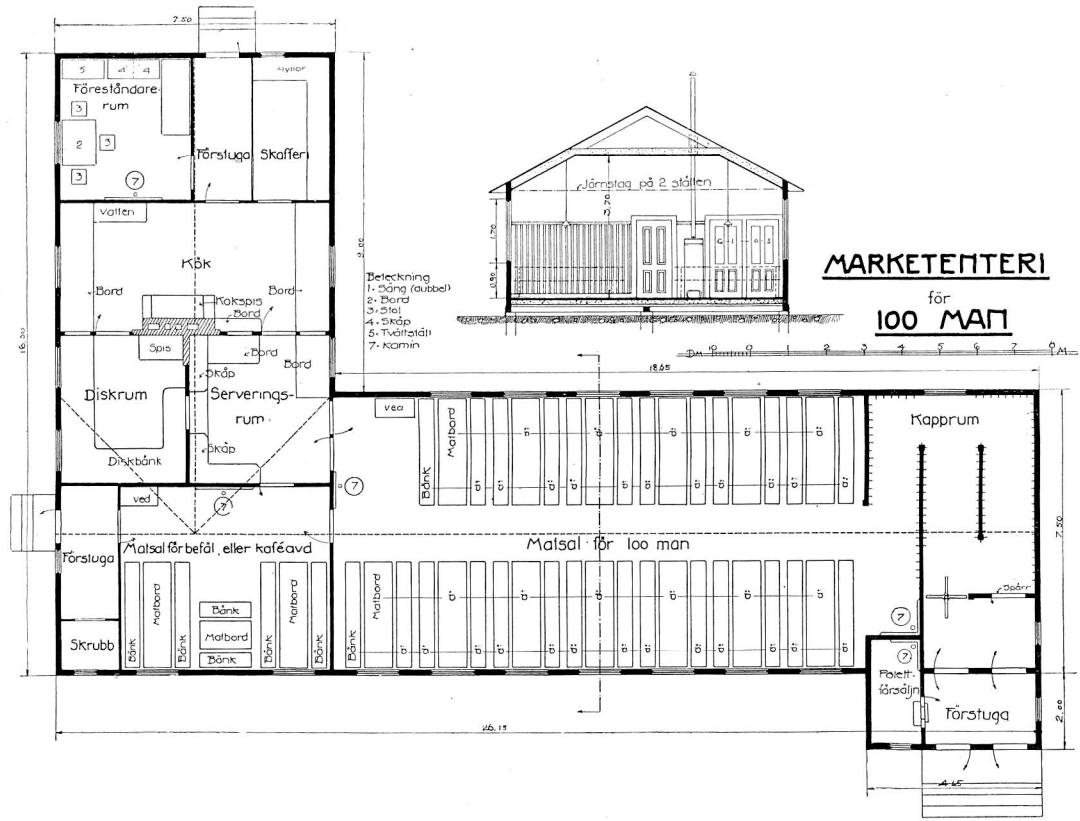
Barackrum.

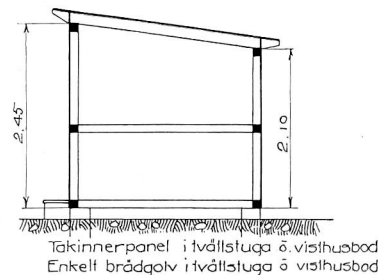
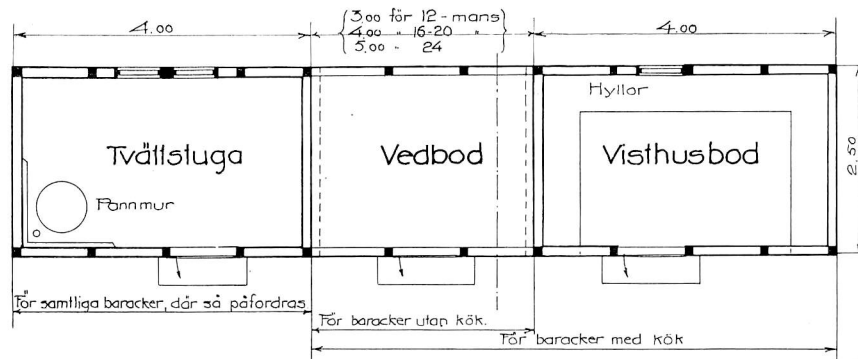
MARKETENTERI

för
100 MAN

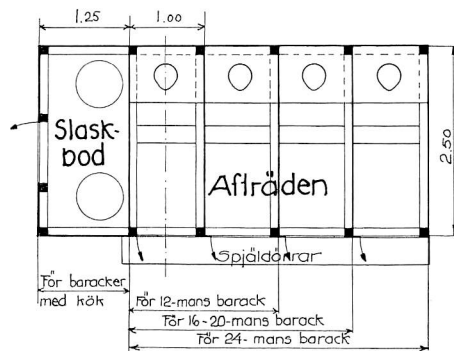

- Belectning
1. Böna (dubbel)
2. Bord
3. Stol
4. Skåp
5. Tvårigg
6. Skåp
7. Kamin

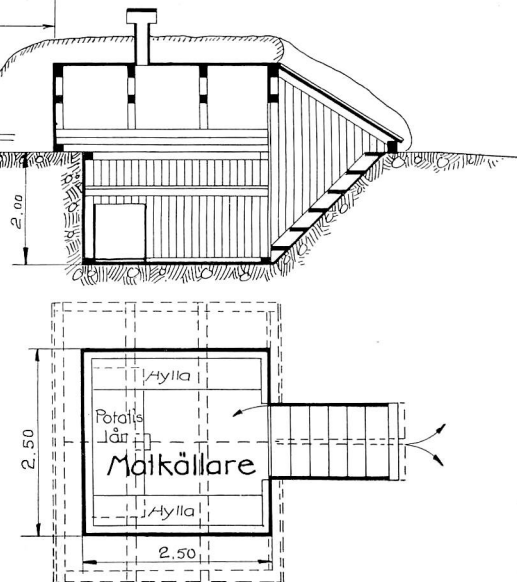
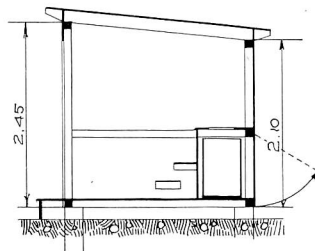

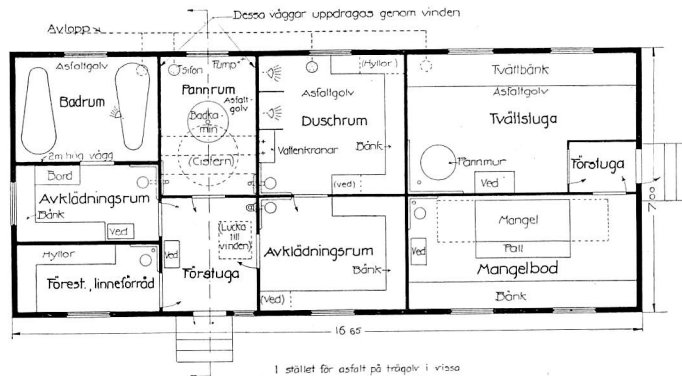

UTHUS och MATKÄLLARE.

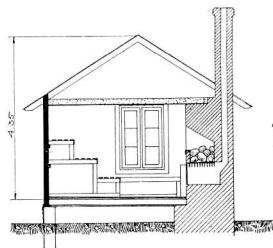
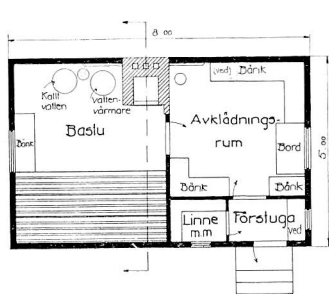
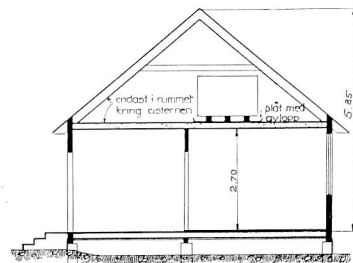

Slaskbodens väggar uppföras ej helt till taket

I stället för asfalt på trögolv i vissa lokaler kunna dessa golv utföras av stölsipad cement på betong och fyllning

VARMBADHUS med tillbyggd TVÄTTSTUGA och MANGELBOD SAMT BASTU.

TILLÄGG NR 1
TILL
ANVISNINGAR OCH FÖRESKRIFTER
BETRÄFFANDE
PROVISORISKA BOSTÄDER OCH
MARKETENTERIER FÖR ARBETARE
VID
STATENS JÄRNVÄGAR.

(²¹/₆ 20).

(Särtryck nr 171).

Bybr Bbr

I särtryck nr 171 skola följande ändringar och tillägg göras att lända till efterrättelse från och med den 1 augusti 1920.

V. Bostädernas upplåtande.

Andra stycket skall erhålla följande ändrade lydelse:

Hyra erlägges i efterskott — — — — men som icke vid längre tids uthyrning bör understiga 12 kronor per månad (40 öre per dygn) och icke överstiga 18 kronor per månad (60 öre per dygn) för bostad med bränsle — — — — ma-drassvar, putvar och lakan. Vid tillfällig uthyrning bör hyran som regel utgå med 75 öre å 1 kr. per dygn. Vidkommande belysning av bostäderna — — — — inräknas i bostads-avgiften.

TILLÄGG Nr 2

TILL

ANVISNINGAR OCH FÖRESKRIFTER

BETRÄFFANDE

PROVISORISKA BOSTÄDER OCH MARKETENTERIER FÖR ARBETARE

VID

STATENS JÄRNVÄGAR.

(Särtryck nr 171.)

(²⁴/9 21.)

Bybr Bbr.

De under rubrik "**V. Bostädernas upplåtande**" angivna hyrorna:

vid längre tids uthyrning respektive 12 kronor per månad (40 öre per dygn) och 18 kronor per månad (60 öre per dygn) samt

vid tillfällig uthyrning respektive 75 öre och 1 krona per dygn skola från och med den 1 oktober 1921 utgå med följande belopp:

vid längre tids uthyrning respektive 9 kronor per månad (30 öre per dygn) och 15 kronor per månad (50 öre per dygn) samt vid tillfällig uthyrning respektive 60 öre och 80 öre per dygn.

TILLÄGG Nr 3

TILL

ANVISNINGAR OCH FÖRESKRIFTER

BETRÄFFANDE

PROVISORISKA BOSTÄDER OCH MARKETENTERIER FÖR ARBETARE

VID

STATENS JÄRNVÄGAR.

(12/5 23.)

Bybr Bbr.

De genom tillägg nr 2 till särtryck nr 171 fastställda hyrorna:

vid längre tids uthyrning respektive 9 kronor pr månad (30 öre pr dygn) och 15 kronor pr månad (50 öre pr dygn) samt vid tillfällig uthyrning respektive 60 och 80 öre pr dygn skola från och med den 1 juni 1923 utgå med följande belopp:

vid längre tids uthyrning respektive 7 kronor 50 öre pr månad (25 öre pr dygn) och 12 kronor pr månad (40 öre pr dygn) samt vid tillfällig uthyrning respektive 50 öre och 70 öre pr dygn.
